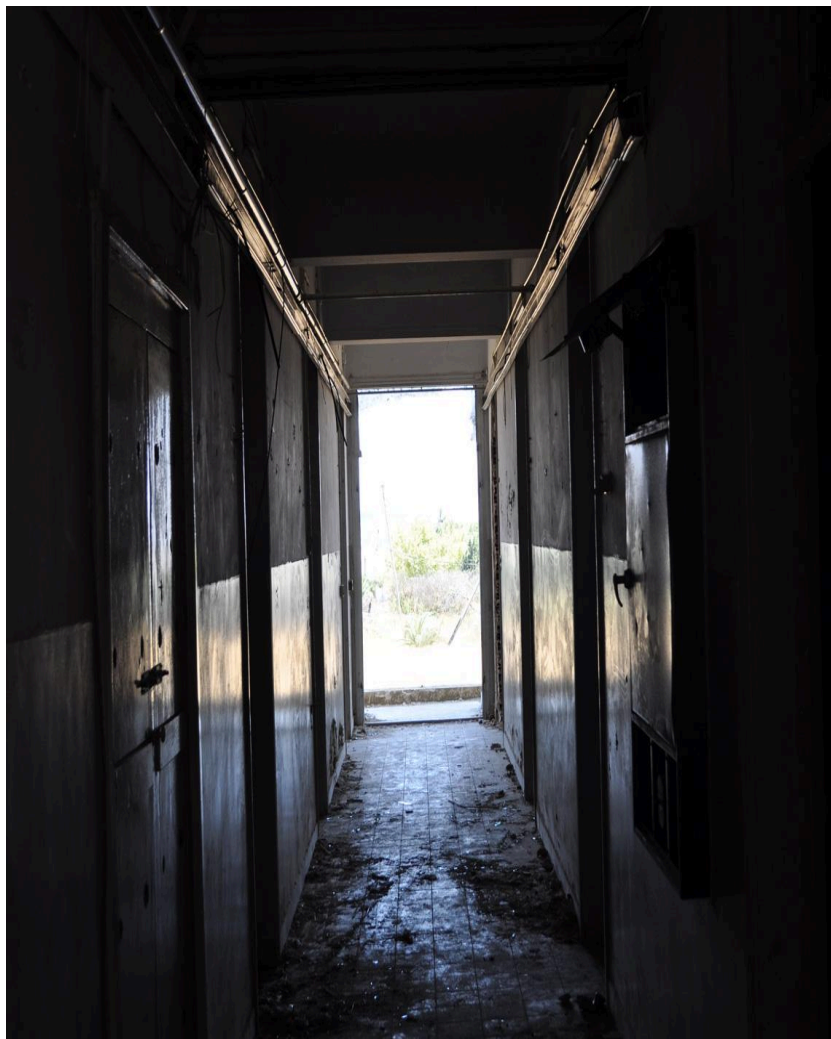

סיפורים מהצד השלישי של המטבע

תום מ. בייקין-אוחיון

.....

ידיים אפורות

3

.....

אבן החכמים

14

.....	בעיניים פקוחות	19
.....	יקותיאל	23
.....	על השולחן	31
.....	המשורר המתגורר במרתף בית האופשטאדט	35
.....	רוח התרגום	39

..... אחרי שזה נגמר

43

ידיים אפורות

12.08.2010

לכל המשפחה והחברים,

קודם כל אנחנו רוצים להודות לכולכם על התמיכה והעזרה שלכם בזמנים קשים אלו, קובץ זה, המוקדש בראש ובראשונה לבתנו אביגיל שאתמול היה יום הולדתה העשרים, מוקדש בהערכה ובהוקרת תודה, גם לכם.

התאבדותה של אביגיל בראשון לאוגוסט 2009, תקפה את כולנו בתדהמה איומה. כהורים אין יגון נורא מזה. אהבתנו את אבי הקטנה שלנו לא ידעה גבול וכמוהו כך עכשיו כאבנו.

אביגיל הייתה ילדה שונה, היא לא אהבה לשחק במשחקים ילדותיים ולא נהגה להתרועע עם הרבה חברים, יותר מכול היא אהבה ספרים ועולמה הפנימי היה עשיר בכל הנפלאות של העולם הבדיוני. אבי הייתה ילדה טובה, וליבה הרחב תמיד שלח אותה לעולם בחמלה ודאגה, כך גם עכשיו, בחמלה ודאגה, אנו משחררים אותה מכבלי אבלנו.

לפני שלושה ימים החלטנו לסדר את חדרה של אביגיל, במהלך סידור החדר מצאנו שני פריטים שעד כה לא ידענו על קיומם. האחד היה ספר גדול אשר יוזכר בהמשך והשני הייתה מחברת קטנה ועבה בה אביגיל רשמה במשך עשר השנים האחרונות.

מתוך הדפים הרבים של המחברת הזו, אשר הספקנו לקרוא בה מאז פעמים רבות אספנו כאן מבחר קטן של פרקים אשר יכולים לשפוך קצת אור על המסתורין הרב שאפף את מותה הטראגי. הבחירה לפרסם אותם ברבים, גם אם לקהל מצומצם זה של משפחה וחברים, לא הייתה החלטה קלה, עם זאת, הגענו למסקנה שסיפורה חייב להישמע.

אנחנו שולחים לכם את הקובץ הזה בתקווה שתדעו להתייחס אליו בכבוד ובהבנה הראויים לו, באשר לביקורת העולה בלבכם עם קריאת הדפים הללו, אנחנו רק רוצים להגיד שלאביגיל אמנם היה דמיון מפותח ביותר ופעמים רבות היא שעשעה אותנו בסיפורי בדיות מלאי פיות וקסם, היא מעולם לא הייתה ילדה שקרנית. איננו יודעים כמה אמת יש במילים המוצגות לפניכם, מעט אמת נוכחת שם בוודאות, באשר ליתר, אנו מאמינים שכל אדם רשאי לבחור מה נראה לו נכון ומה הוא רואה כהזיותיה של נערה חולמנית.

אביגיל,
אוהבים לנצח ללא גבול,
הורייך.

04.02.2000

זאת המחברת של אביגיל
אתמול נסעתי הביתה לבד באוטובוס מבית ספר.
לידי יושב ילד גדול אחד שלומד בתיכון שלנו. הוא ירד מהאוטובוס בתחנה לפני והשאיר על הכיסא את
המחברת הזאת שלא היה כתוב בה כלום.
מעכשיו זו תהיה המחברת של אביגיל ומותר לה לכתוב בה כל מה שהיא רוצה.

09.02.2000

הפרפר עף בעיגולים
והזבוב עף בקווים
המטוס עף לאמריקה
ואני עפה בחלומות

11.03.2001

היום באו לגור אצלנו בבניין משפחה חדשה.
יש להם אבא ואמא וכלב קטן וחמוד ושחור שקוראים לו קוקו וילד שמן ומעצבן שאמא אמרה שאני צריכה
להיות נחמדה אליו כי הוא חדש בשכונה שלנו והוא לא מכיר הרבה אנשים.

06.06.2001

היום אני ודובי מצאנו אוצר.

דובי אמר שאפשר ללכת ברגל עד הבית ואני אמרתי לו שחייבים לנסוע באוטובוס כי זה רחוק מאוד אבל הוא אמר שזה לא כל-כך רחוק כי אבא שלו עובד בבניין הגדול שרואים אותו מהבית-ספר והוא הולך לעבודה כל יום ברגל.

בדרך הביתה כאבו לי הרגליים אז דובי אמר שכדאי שנלך דרך השדה כי יש שם אדמה וזה יכאב לי פחות ברגליים. ואז שמה מצאנו ערימה גדולה של אבנים שהיו עליהם הרבה ציורים ודובי אמר שאסור לנו לגעת באבנים האלה כי על אבן אחת היה ציור של צלב וזה יביא עלינו עוון אבל אני אמרתי לו שזה לא יכול להביא עלינו עוון כי היה על האבנים גם ציור של מגן דויד ושל אותיות בעברית ושחוצמזה זה לא היה בכלל ציור של צלב כי זה היה הפוך.

אז חפרנו באבנים ומצאנו שהחביאו שם את הספר הכי מטורף שיש בעולם. אני הכי אוהבת ספרים ואפילו יש לי בחדר מדף עם הספרים שלי שיש שם את פנג הלבן ואת שלושת המוסקטרים ואת האחים לב ארי ששכחתי להחזיר לספרייה ואת האנציקלופדיה שאבא קנה לי והוא אמר שזה ליומולדת שתימעשרה שלי אפילו שאני עדיין בת אחדעשרה וחצי וכשאמא שאלה אותו למה הוא קנה את זה כי זה יקר אז הוא אמר לה שזה היה במבצע.

אבל הספר הזה שמצאנו יותר מיוחד מכל ספר אחר שראיתי בחיים; הוא גדול מאוד, אפילו ענקי, ויש לו כריכה אדומה וגדולה וישנה שלא כתוב עליה כלום, אפילו לא את השם של הספר, והדפים שלו עבים וישנים והם מריחים כמו גרביים. ובפנים מישהו כתב שם כל מיני דברים מוזרים והוא גם צייר בכל הדפים מלא ציורים של כל מני צורות וחיות שאני אמרתי שזה מפלצות אבל דובי אמר שזה חיות רגילות בכלל ושיש כאלה באוסטרליה ואני אמרתי לו שאין כאלה באוסטרליה כי היה לציורים שמות מוזרים כמו בילאר ואשמדאי ובאנציקלופדיה שלי בבית יש לי את כל החיות בעולם ואף-בעם לא ראיתי שם את החיות האלה אבל דובי רק אמר "כן נכון" כמו איזה ילד קטן ומעצבן אז קראתי לו שמן והוא לא דיבר איתי עד שהגענו הביתה.

30.07.2001

הכי גרוע בעולם זה כשאבא צועק.

אתמול גנבו לאבא את האוטו והוא אמר שנמאס לו מהשכונה שלנו ושהוא רוצה לעבור דירה ואמא אמרה

לו שאין לנו כסף אז הם התחילו לריב.
אני לא רוצה לעזוב את השכונה כי אז אני אצטרך ללכת לבית-ספר אחר ולא יהיו לה שם בכלל חברים
וגם אני לא אהיה יותר שכנה של דובי ולא אכפת לי מזה בכלל אבל הוא מרשה לי לשחק עם קוקו.
הבנתי סוף סוף מה כתוב בספר.
זה מתכונים מיוחדים, אבל לא כמו אלה שאמא משתמשת בהם כשנמאס לה מהאוכל שהיא תמיד מכינה
או כשבאים אורחים ושתמיד יוצאים לה לא טעים, אלא מתכונים אחרים שאי אפשר לאכול אותם כי הם
מגעילים אבל לכל אחד מהם יש מטרה מיוחדת משלו: יש שם מתכון שיכול לעשות פרנסה שזה אומר
כסף אבל צריך בשבילו משהו שקוראים לו קנה-בשמים וגם רגליים של עטלף אז אני לא אעשה אותו,
אבל מצאתי שם מתכון שהחומרים שלו לא כאלה מסובכים וקוראים לו "נגד גזל" שבדקתי במילון וזה
אומר נגד גנבים אז אני אעשה אותו ואשים אותו באוטו החדש של אבא ואז לא ייגנבו אותו אף-פעם.

19.08.2001

אי אפשר לתפוס צפרדעים!

היום אחרי בית-ספר הלכתי לביצה הגדולה שיש לנו בקצה של השכונה במיוחד בשביל לתפוס צפרדע
בשביל המתכון שלי.
יש לי כבר הכול: אדמה יבשה, מים קדושים שהם בעצם מים מהברז אבל אמרתי עליהם "ברוך אתה
אדוני שעושה מים" אז עכשיו הם קדושים ואפילו מצאתי פרפר לילה מת ולקחתי לו את הכנפיים.
לקח לי הרבה זמן למצוא בכלל צפרדע. אמא אמרה לי לא להתרחק כל כך לתוך הביצות אבל עכשיו
הייתה לי משימה והמשימה שלי יושבה בשקט מולי, בורקת ומקרקרת והגבשושיות על הגב שלה נצצו
במעט אור השמש שהצליח להתגנב דרך הסבך הגדול של העצים בביצה. כמו גנב התקרבותי אל
הצפרדע בצעדים איטיים ושקטים וכבר היית ממש קרובה אבל בדיוק כשחשבתי לקפוץ עליה ולתפוס
אותה היא כאילו קראה את המחשבות שלי וקפצה מעל שלולית ענקית.
חיכיתי בשקט והסתכלתי איך הצפרדע הסתכלה לצדדים באדישות, כשנראה היה שהיא לא שמה לב אל
הילדה הקטנה שמסתכלת עליה התחלתי הולכת לקראתה עם הידיים מורמות לאוויר והעיניים חורשות
מזימות, וכשהייתי במרחק של שני צעדים מהקרפדה, הקרפדה מילאה את הסנטר שלה באוויר ושיחררה
גרעפס גדול שהייתי צריכה ממש להתאפק שלא לצחוק. זה עכשיו או לעולם לא, חשבתי וקפצתי בכל
הכוח לכיוון שלה אבל היא שוב נמלטה ברגע האחרון, ואני נפלתי לבוץ.
השמלה שלי שלפני ההרפתקה הזאת הייתה בצבע ורוד בהיר הפכה להיות בצבע חום ירקרק של הביצה

ובכלל לא היה אפשר לראות שזאת השמלה שבחרתי לפני שבועיים עם אמא בחנות כשהיא לקחה אותי לקנות לי מתנה ליוםולדת.

בסוף החלטתי לוותר. הייתי יחפה ועייפה ומלוכלכת והשמש התחילה לשקוע והצפרדע שוב התרחקה ממני וחוצמזה, האמת, לא היה לי אומץ להוציא לה את העין. כשהגעתי הביתה, אמא ואבא כבר היו בסלון וראו חדשות. זו הייתה ההזדמנות שלי, חציתי את המסדרון במהירות ועליתי המדרגות לחדר שלי בזמן שצעקתי "שלום אמא! שלום אבא!".

בחדר הורדתי מהר את השמלה שלי, החבאתי אותה בתוך מגבת ושמתי את החבילה בפינה, כדי שאחר-כך אני אגניב אותה לתוך הסל כביסה כשאמא לא תראה. אחר-כך הלכתי בשקט לחדר האמבטיה ובמהירות שטפתי את הידיים ואת הפנים וחזרתי אל החדר ולבשתי את החולצת פיג'מה שלי שהיא בכלל חולצה ענקית של אבא שהוא אמר שהוא כבר לא רוצה ואמא אמרה שחבל לזרוק ושהיא יכולה להיות יופי של פיג'מה לאביגיל ואני לא רצתי אותה בהתחלה אבל היא ממש נוחה והיא גם מריחה כמו חיבוק של אבא אז עכשיו אני אוהבת אותה. לפני שאני הולכת לישון אני רק רוצה להגיד לכל ההרפתקנים שבעולם – אל תאמינו לאף אחד – אי אפשר לתפוס צפרדע!

02.02.2002

המבוגרים

המבוגרים אומרים שרק הם יודעים,

למרות שכל הזמן הם רבים ורבים.

הם אומרים שאסור לתת מכות

ושלילד גדול אסור לבכות.

הם אומרים שהכול בעולמנו הוא טוב

ושחשוב לאהוב וללמוד ולחשוב

ושעד גיל מסוים יותר מדי קרוב

ושלהכול יש משמעות

ושאסור לנו למות

אבל בסופו של דבר

ולא חשוב שמות
הם נפגשים להם בלילה
ומכריזים מלחמות.

26.03.2003

מצאתי את הספר שוב.

אני לא מאמינה ששכחתי ממנו. מי שכתב את הספר הזה היה או גאון או משוגע, בטח הוא היה שניהם ביחד. קראתי באיזה ספר שההבדל בין גאון למשוגע זה שהמוח הוא כמו כרכרה והמחשבות הם כמו סוסים והסוסים של שניהם דוהרים ממש מהר אבל הגאון יכול לשלוט בסוסים שלו ואצל המשוגע הם דוהרים לבד.

אני לא יודעת מה עם הסוסים שלי אבל אני בטוח משוגעת בגלל שאני הולכת לנסות לעשות עוד מתכון מהספר הזה. הפעם מצאתי שם משהו שהכי קל בעולם להכין – כל מה שצריך זה שתי מראות ונר - קוראים לזה "פתיחת שער" וזה בדיוק מה שאני ודובי צריכים בשביל שנוכל סוף-סוף להיכנס לבניין הנטוש ההוא ליד העיר שהיה פעם בית משוגעים ועכשיו אין שם אף אחד. יש לו גדר ממש גבוהה ועל השער שלו יש שרשרת גדולה עם מנעול אבל מאחורי המנעול יש גן ממש יפה שדובי אמר שהוא ראה שם עץ דובדבנים ושהיה לו עץ כזה ליד הבית הישן שלו שהם גרו בו כשהוא היה קטן עד שאבא שלו הפסיד את החנות והם היו צריכים לעבור לשכונה שלנו.

מחר אני אדבר עם דובי ואני אגיד לו שיבוא אלי לחדר בלילה ונעשה את המתכון הזה ביחד. צריך לשמור על סודיות! פעם היו מרשים לנו לישון אחד אצל השנייה אבל מאז שאמא של גילי עשתה לה בושות וסיפרה לכל ההורים שהבת שלה קיבלה הם לא מרשים לנו לישון ביחד, כאילו מי רוצה לגעת בשמן הזה בכלל?

27.03.2003

אני כל-כך מתרגשת שאני לא יכולה לחכות.

בבית הספר, לא כל-כך הקשבתי לשום דבר שהמורות אמרו, הראש שלי היה עסוק בלרחף בדמיונות

והלב שלי היה עסוק בהתרגשות שמרגיש קברניט של ספינה כשהוא והספנים שלו יוצאים לגלות עולמות חדשים. במחברת שלי היא לא רשמה כלום, רק ציירתי את העיגולים בתוך עיגולים בתוך עיגולים שהיו מצוירים בתור הספר האדום בעמוד של המתכון של הפתיחת שערים.

כשסופסוף הגיעה ההפסקה רצתי החוצה וחיפשתי את דובי. הוא ישב בחצר עם הגב על הגדר והסתכל על הילדים האחרים כשהם שיחקו כדורגל, הוא לא אהב לשחק כדורגל בעצמו ואני חושבת שזה בטח בגלל שהוא שמן אבל אני לא רוצה לשאול אותו אם זה נכון כי אז הוא יעלב.

קראתי לו "דובי?" והוא רק ענה לי "אמרתי לך לא לקרוא לי ככה" אבל אמרתי לו שכולם קוראים לו ככה וחוצמזה שאנחנו ידידים עכשיו וידידים נותנים שמות חיבה אחד לשני והשם שאני בוחרת לתת לו הוא דובי.

דובי לא היה נחמד, בטח מישהו העליב אותו. מוזר לא משנה כמה פעמים קוראים לילד שמן שמן הוא תמיד נעלב מזה, פעם קראו לי נמוכה ואני עדיין הכי נמוכה יותר מכולם בכיתה, חוץ מהילד ההוא ששכחתי את השם שלו שהיה איתנו בתחילת השנה – הוא היה נמוך ממש - אבל ההורים שלו לקחו אותו מבית הספר והמורה אמרה שזה בגלל שיש לו מחלה בעצמות. לא משנה עכשיו אני שוב הכי נמוכה בכיתה ולמרות שקראו לה 'אבי הקטנה' כבר איזה מיליון פעמים, אני כבר לא נעלבת מזה בכלל ואפילו התחלתי לחייך כשקוראים לי ככה.

"אתה זוכר את הספר ההוא שמצאנו?" שאלתי את דובי במסתוריות.

"אמרתי לך לזרוק אותו" הוא אמר "הוא היה מפחיד"

"למה?" שאלתי כמעט נעלבת בשם הספר, אבל לא היה לי כוח לשמוע מה הוא יענה לי, היה לי משהו לספר ולא היה לי כוח ולא זמן להקשיב.

"אז מצאתי בתוך הספר מתכון שפותח שערים..."

"ו..." דובי נראה לא כל-כך מעוניין בסיפורים שלי, אבל הוא ידע שאני לא אוותר לו אז לא הייתה לו ברירה אלא לסובב אלי את הראש ולהקשיב לי.

"ו... אתה זוכר את הבית של המשוגעים ההוא?"

"מצורעים"

"מה?"

"זה היה בית של מצורעים לא משוגעים"

"לא חשוב" קטעתי אותו, "היה לו מנעול על השער אתה זוכר?" אמרתי ונראה היה שהוא לא ממש הבין לאן אני הולכת עם זה אז הוספתי "אז עכשיו יש לנו מתכון לפתוח את המנעול"

"את סתם מדברת שטויות" הוא אמר לי "בשביל לפתוח מנעולים צריך מפתח" תמיד אמרתי לו שהדמיון

שלו נכה ושהוא צריך כיסא גלגלים.

הסברתי לו שמפתחות זה רק לאנשים רגילים שאין להם את הספר שלי ושאלתי אפסר לפתוח את כל המנעולים שבעולם אבל הוא התעקש להתווכח איתי ושוב התחיל להגיד לי "לא נכון" איזה אלף פעם כמו ילד קטן עד שאמרתי פעם אחת "לא נכון" והוא התבלבל ואמת "כן נכון" ושנינו התחלנו לצחוק.

"מה את רוצה?" הוא בסוף שאל אותי, ידעתי שהוא ישבר בסוף.

אמרתי לו שיבוא אלי היום בערב ושיגיד לאמא שלו שהוא הולך למסיבת פיג'מות של דניאל והוא אמר שהוא באמת הולך למסיבת פיג'מות אצל דניאל אז שאלתי אותו "מה יותר חשוב? מסיבת פיג'מות עם החברים האלה שלך שרק צוחקים עליך כל הזמן ושאתה נעלב בגללם או לבוא אלי ולהכין מתכון לפתיחת שערים?" והוא שתק כי זו באמת הייתה שאלה קשה.

"בסדר" הוא אמר לבסוף וכל כך שמחתי שכמעט שחכתי להגיד לו שיביא מראה כי יש לי רק מראה אחת בחדר ואם אני אקח את המראה של אמא אז היא תתחיל לשאול שאלות ועכשיו צריך לשמור סודיות של מרגלים.

עכשיו הכול מוכן, שמתי על המיטה את הספר פתוח בעמוד הנכון, ואת הנר והגפרורים שגנבתי מהארון של המטבח שמתי על השטיח ומולם שמתי את המראה שלי. כל מה שנשאר זה שדובי יגיע כבר ונוכל להתחיל.

20.04.2003

מה קרה?

עברו כבר שלושה שבועות מאז הלילה ההוא ואני לא מצליחה להבין מה בדיוק קרה שם. החלטתי לכתוב עכשיו את כל מה שאני זוכרת מאותו הלילה למרות שאני כבר לא יודעת מה באמת קרה שם ומה דמיינתי שקרה שם ומה חלמתי שקרה שם כי מאז אותו הלילה אני חולמת את אותו חלום מוזר בכל לילה.

דובי הגיע באיזה עשר ונכנס דרך החלון. לקח לו מלא זמן לעבור את החלון כי הוא לא הצליח להרים את הרגל שלו מעבר למעקה למרות שפעם זה לא היה לו בעיה. בסוף הוא נפל על השטיח ועשה כל כך הרבה רעש שחשבתי שאמא ואבא יבואו לבדוק מה קורה ויהרסו לנו הכול.

הוא לא שכן להביא את המראה ושמתי אותה במקום שחיכה לה מול המראה שלי עם הנר בניהם. לא היה לי אומץ להדליק עדיין את הנר אז אמרתי לו שהוא צריך לקרוא את כל מה שכתוב על המתכון בספר ושיגיד לי אם נראה לו שעשיתי הכול נכון.

הוא התחיל לקרוא בספר והוא אמר שכתוב שם שזה בכלל לא מתכון לפתוח שערים אלא שזה דרך ליצור משהו שנקרא אור-אינסוף שפותח שער למקום שנמצא מעבר לקליפות ולרשמים בספירה השנייה ושקוראים למקום הזה גזרי דין. אחר-כך אמרתי לו שימשיך לקרוא בלב כי גם ככה אני לא מבינה על מה הוא מדבר ושכשבא לו להצטרף אלי שיבוא לשטיח. הוא קרא עוד קצת ובסוף הוא בא.

בפעם הראשונה שהדלקתי את הגפרור כל-כך פחדתי לקרב אותו לנר שהוא שרף לי באצבעות ואז הוא נפל על השטיח. מזל שדובי מיהר לכבות את האש כי אולי הייתי שורפת את כל הבית. אחר כך ניסיתי שוב להדליק את הנר אבל הגפרור נכבה לי כי פתאום החלון נפתח והרוח כיבתה אותו.

קמתי וסגרתי את החלון טוב וחזרתי למראות. הפעם דובי עזר לי בזה שהוא כיסה את הגפרור עם הידיים שלו ככה שהוא לא ייכבה בדרך והצלחתי להדליק את הנר.

זה היה כל כך יפה בהתחלה. הלהבה של הנר הכפילה את עצמה דרך המראות, דובי אמר לי להסתכל על זה מלמטה מהזווית שלו ושנינו התכופפנו לראות מקרוב את כל הנרות הכפולים שרואים דרך המראה. אני זוכרת שהייתי כל כך קרובה לדובי שיכולתי להריח שהוא אכל סנדוויץ' עם ממרח שוקולד לפני שהוא בא.

אז פתאום ראיתי משהו זז במראה וסובבתי את הראש שלי לאחור לראות מה זה אבל לא היה מאחורי שום דבר. דובי שאל אותי מה קרה ואמרתי לו שכלום לא קרה ושנינו חזרנו להסתכל על הנרות.

אני לא ממש זוכרת מה היה עכשיו, אני זוכרת האור של הנרות התחיל ממש לסנוור אותי ושנדמה היה לי שיש שתי ידיים אפורות ורזות שיוצאות מהמראה החוצה לכיוון שלי ושל דובי. אני זוכרת שהיה רעש מוזר בחדר כמו רשרוש הזנב של נחש פעמונים. אני זוכרת שדובי דחף אותי על הרצפה ושממש פחדתי אז חיבקתי את הברכיים ועצמתי עיניים חזק עד שזה יעבור. אני זוכרת שהיה באוויר את הריח המוזר הזה שמריחים שנוסעים לים המלח. אני זוכרת שהייתה לי סחרחורת וששמעתי את דובי מתנשם ממש כבד ואז שהוא פתאום צעק ושהצעקה שלו כאילו הפסיקה באמצע ואז היה שקט.

אני לא זוכרת כמה זמן היה השקט הזה מסביב או מתי בדיוק נרדמתי אבל בבוקר למחרת דובי לא היה שם והחלון היה פתוח והנר היה כבוי והמראות היו שבורות על השטיח.

דובי לא בא לבית ספר למחרת וממש פחדתי שקרה לו משהו נוראי אבל המזכירה של בית ספר אמרה שההורים שלו התקשרו להגיד שהוא חולה ושהוא לא יבוא לבית ספר היום.

הוא לא בא לבית ספר שבועיים ולבסוף כשהוא בא הוא היה ממש חיוור וראו שהוא ירד במשקל. גלית אמרה שהוא נדבק במחלה של הילד ההוא ושהעצמות שלו יהיו עכשיו חלשות ואני אמרתי לה שהיא זונה ושתסתום את הפה שלה.

הוא לא אמר לי שלום בכלל, בעצם, לא דיברנו מאז אותו הלילה, כל פעם שבאתי לדבר איתו הוא

הסתובב והלך זה היה כאילו הוא פוחד ממני או כועס עלי או משהו, זה בכלל אני שצריכה לכעוס עליו כי הראש שלי ממש כאב אחרי שהוא דחף אותי על הרצפה.

07.07.2005

יש לי שני חיוכים

אחד של אבי ואחד של אביגיל

החיוך של אבי הוא חיוך של ילדה מתלהבת קטנה

הוא חיוך של עולם של שטויות

פעם הוא היה בא הרבה

עכשיו הוא כמו דוד רחוק מופיע לפעמים והולך

פעם אהבתי את החיוך הזה

היום הוא מרגיש כמו חיוך של מישהו אחד

לאביגיל יש חיוך אחר,

היא לא זוכרת מתי הוא הופיע,

מין חיוך רחב מדי, סנטר מורם והעיניים מגולגלות לאחור

זה חיוך שיודע שאין בעולם הזה סיבות לחיך

זה חיוך שנהנה מערפל ומעשן של אוטובוסים

זה חיוך של אמת ולא של מראות של ילדות

20.05.2007

אני לא מאמינה שאני חוזרת למחברת הזאת.

אבל הלילה החלום ההוא חזר אלי,

נערה מנסה להיזכר בחלום של דמיון של סיוט של ילדות - את כזאת מטומטמת.

אותם תמונות; הנר החלון והידיים האפורות, אותו ריח של ממרח שוקולד ושל ביצים סרוחות.

אין הרבה מה לעשות עם זה.

תצחקי על זה.

תחשבי על זה – הילדה ההיא מהחלום ההוא – מה לה ולך?

היא חיה בחלומות מדומיינים ואת בסיוטים של מציאות.

תשאירי אותה שם את הילדה ההיא.

שם על הרצפה.

מאחורי המראה השבורה.

15.07.2009

יופי לך,

בחורה בת 19 כותבת במחברת של ילדות קטנות.

ובכל זאת...

אתמול יצאתי עם גלית ועם דנה לעיר. דנה הולכת להתגייס עוד מעט וקבענו עם הבנים שנצא ביחד לחגוג לה כמו שצריך. אני שונאת את גלית ואת דנה. אבל כמה אפשר להיות בבית. לראות את אבא מקלל את הטלוויזיה ואת אמא מחייכת כאילו אין צרות בעולם.

בכל אופן, בדרך ראיתי את דן. בהתחלה לא זיהיתי אותו, הוא היה רזה ממש והוא ישב לבד בפאב כותב לו בתוך מחברת קטנה במהירות. לא ראיתי אותו איזה ארבע שנים. מאז שאבא שלו הסתדר והם עברו דירה.

אני לא יודעת מה נכנס בי אבל אמרתי לבנות שימשיכו ושאני אצטרף אליהם עוד מעט ואחרי שהן הלכו נכנסתי לפאב ובלי מילים התיישבתי בכיסא הריק מולו.

כשהוא הרים את עיניו, צמרמורת חלפה לי לאורך עמוד השדרה.

אחרי שתיקה ארוכה אזרתי את האומץ לדבר ובחיוך המיומן שלי אמרתי לו "שלום".

הוא השיב בחיוך מאולץ והחזיר את עיניו למחברת שלו, כותב ומוחק וכותב ומתאמץ להיעלם ממני.

"תגיד" שאלתי אותו בחוסר הסבלנות האופייני שלי שהשנים לא העלימו. "מה קרה באותו ערב?"

דן החוויר והרים את עיניו, פחד עמוק נחשף במבטו.

"כאילו..." ניסתי לדבר בתוך המבוכה של שנינו. "...אני לא זוכרת כמעט כלום ומה שאני זוכרת אני בטח

דמיינתי, אז חשבתי אולי אתה..."

"את לא זוכרת?" הוא שאל.

אמרתי לו שלא ממש ואז הרגשתי פתאום כמה החיוך שלי והגישה שלי מזויפות.

"טוב שכך" הוא אמר והחזיר את העיניים שלו למחברת. בהתחלה כעסתי עליו. עכשיו...

"דובי?" משכתי את תשומת ליבו. "לא דיברנו מאז אותו הלילה"
הוא לא ענה.
"לפעמים אני חולמת..." התחלתי לדבר והוא הרים שוב את המבט שלו אלי "שאנחנו שוב בחדר והנר
דולק ו..."
אז הוא נבח עלי "די!" ופתאום הרגשתי כאילו אני צריכה לפחד ממנו.
"מה קרה שם?" הפצרתי בו.
"את באמת לא זוכרת?"
"לא."
"עדיף ככה" הוא אמר "את לא באמת רוצה לדעת"
"אני כן!"
"את לא!" החלפנו חיוכים של זיכרונות.
"נו..." אמרתי בחוסר סבלנות.
"מה נו?"
"אתה לא מתכוון לספר לי?"
"תעזבי את זה"
"לא רוצה" הרגשתי כאילו אני שוב בת שנים-עשרה וששוב אני משחק את המשחק הזה של לשבור את
דובי, אבל הוא המשיך בשלו ולחש "עדיף שלא..."
"למה?!" פתאום התפרצתי עליו, היה בי משהו כועס, ולא ידעתי מה זה ולמה אני כל-כך כועסת, אבל
כבר לא יכולתי לשלוט בפיה שלי והתחלתי לנבוח עליו "למה לעזוב את זה?" סיפרתי לו שאני לא
מפסיקה לחשוב על הלילה ההוא ושלא משנה כמה אני חושבת על זה אני לא מצליחה להיזכר בכלום
ושכל מה שאני זוכרת זה שהיינו שם ושהיה חושך ושזאז היה אור גדול ו...
"לא היינו מוכנים לזה" הוא קטע אותי.
"למה?" שאלתי.
"ל..." הוא חיפש את המילים "לשער"
"איזה שע..." פתאום נזכרתי, "באמת נפתח שער?" הרגשתי כמו משוגעת, רגע אחד צועקת עליו ורגע
אחרי זה צוחקת.
"תעזבי!" הוא אמר בתקיפות ואני לא יכולתי להפסיק; "מה פתאום לעזוב, אתה רוצה להגיד לי שאתה
חושב שבאמת נפתח שער?" הוא ידע שאני לא אעזוב את זה, שאני לא יכולה לעזוב את זה מיליון שנה
עברו בנינו ועדיין יש דברים שלעולם לא ישתנו.

"כן" הוא לחש בראש מושפל ואני קפאתי במקום.

"ואתה..." חייכתי, להתייחס לזה כמו לבדיחה הרגיש לי קל יותר מאשר להתייחס ברצינות למילים שיצאו לי מהפה, "... נכנסת לשער"

"את לא מבינה" הוא נשמע מיואש.

"אז תסביר לי!"

"לא נכנסים לשער..."

"אז מה עושים?"

"יוצאים ממנו"

"לאן יצאת?"

"לא יצאתי"

"אז מה?"

"לא מה"

"מה זאת אומרת? אתה יכול להיות יותר ברור?"

"לא מה – מי"

"מה 'מי'?" שאלתי, "מי יצא מהשער?" רק כשסיימתי לשאול את השאלה הבנתי כמה מוזר זה היה לשאול אותה בכלל.

אחרי שתיקה ארוכה אזרתי אומץ ושאלתי אותו שוב, הפעם בשקט, "מי יצא מהשער?"

הוא הוציא מצית מכיסו ורכן לעברי, גם אני רכנתי לעברו.

בנינו לא היו יותר מעשרים סנטימטרים ויכולתי להריח שהוא התחיל לעשן.

הוא הרים את המצית כך שהיא הייתה בין הפנים שלי ושלו והצית אותה.

"תסתכלי" הוא אמר לי, ואני ראיתי את הלהבה משתקפת בתוך העיניים שלו.

"מה?" שאלתי אותו

"תסתכלי קרוב יותר"

התקרבותי עוד יותר ופתאום יכולתי לראות בתוך האישון שלו את עצמי מאחורי להבה.

"קרוב יותר" הוא אמר והתקרבי עוד, החום של הלהבה שרף לי את הריסים.

פתאום ראיתי בתוך האישונים שלי אותו, את דובי, הוא נראה שוב כמו הילד השמן שהכרתי והוא נראה מפוחד, ובתוך העיניים שלו יכולתי לראות אותי אני הייתי זקנה וזרה לעצמי, והבבואה שלי חייכה אלי, כמו מכר רחוק שניסיתי לשכוח, היא חייכה אלי והיה משהו שלם בחיוך שלה משהו שקינאתי בו והידיים שלה, הידיים שלי היו אפורות ורזות וארוכות.

31.07.2009

זו לא אני

זו לא אני שהולכת ברחוב

זו לא אני שהולכת לישון

זו לא אני שצוחקת כששום דבר מצחיק לא קרה

זו לא אני שכותבת את המילים האלה על הדף

אז אם יום אחד אלך לי

אל תבכו

תזכרו,

שזו לא אני שהולכת ברחוב

שזו לא אני שהולכת.

ושהכול זה רק

עיגול בתוך עיגול עיגול.

אבן החכמים

ב-19 לדצמבר, 2012, קצת אחרי השעה שמונה לפנות בוקר, שרמן, סוחר הסמים האדיב של שכונת נחלאות בירושלים, קפץ מחלון ביתו. הוא היה מוכן לסיטואציה הזו מהיום שבו הוא התחיל להרחיב את עיסוקיו והפך, מְיוֹנָן לחבריו, לסוחר סמים במלא מובן המילה. הסיבה לקפיצה הייתה ברורה לכל - מספר דקות לפני הקפיצה מהחלון שמע שרמן דפיקות בדלתו ודרך העינית הוא יכול היה להבחין בשני שוטרים המחכים שיואיל הנ"ל בטובו ויפתח להם את הדלת.

הוא לא היסט, בפחות מדקה (הוא נהג למדוד את עצמו כשהתאמן לקראת הסיטואציה הזו), הוא לקח את התיק אותו ארז בדיוק בשביל מצב כזה, לבש את מעיל הגשם הארוך שלו, אץ לקופסת הצרעות מליאת המטעמים שלו ומשם שלף אבן קריסטל נוצצת שגודלה היה גדול מאגרופו. הוא לא חשב לקחת משם את סוליות החשיש, את שקיות הקוקאין ואפילו לא את קופסת הפיטריות המיובשות ששמר שם לאחד מלקוחותיו, אבל הוא ידע שאי אפשר לסמוך על השוטרים עם אבן הקריסטל הזו.

וכך, הוא תחב את האבן לכיס מעילו, הצליב את תיקו על גבו וקפץ מהחלון היישר אל המדרכה הקשה שחיכתה לו שתי קומות מטה. כשהוא החל לרוץ, צולע מהנחיתה, לאורך רחוב בצלאל לכיוון מרכז העיר, הוא יכול היה לשמוע עמומות את הבעיטה של השוטרים הפורצים אל ביתו.

מה לעשות עכשיו? הוא שאל את עצמו. בשנתיים שבהן עסק, במקצועיות יתירה יש לציין, בעבודת הקודש של סוחר הסמים, הוא התכונן רק לחלק הזה של הבריחה - לקפיצה. בתיקו היו בקבוק של מים מינרלים, שתי קופסאות סיגריות, חמשת אלפים שקלים במזומן ואצבע של חשיש.

הוא חשב לקחת אוטובוס לשדה התעופה ומשם לטוס למדינה אירופאית, אבל הוא שיער שבמדינה קטנה כמו שלנו, השוטרים יחכו לו שם. הוא צדק.

כעבור זמן מה הוא כבר הלך לו מטה במדרחוב בן יהודה, שואל את עצמו נואשות מה לעשות. אבן הקריסטל בשכיסו העיקה עליו במיוחד. לפני מספר חודשים הוא קיבל אותה מחבר שהכינה במעבדות הכימיה של האוניברסיטה העברית, בהן עבד כדוקטוראנט. היא הייתה אבן קריסטל במשקל שני קילוגרם של LSD טהור וחזק במיוחד. "פירור אחד של הדבר הזה", הוא זכר את דבריו של החבר, "בתוך ג'ריקן שלם של מיץ יכול להעיף מסיבה של עד שלושמאות איש ישר למאדים". הוא הביט בכף ידו, היא נצצה מהאבקה שנדבקה לידו.

עד היום, בכל פעם בה הוא נגע באבן הקריסטל הזו, כדי להשוויץ לחבריו, הוא לבש כפפות גומי, אבל הפעם הוא בכלל לא חשב על הפעולה הזו. לרגע הוא שאל את עצמו, והשאלה שטפה את הכרתו בחרדה תהומית, האם האבקה הזו יכולה להיספג דרך העור? ידיו הזיעו. אם כן - הוא מת מההלך.

שרמן המשיך ללכת על רחוב יפו לכיוון העיר העתיקה כשהבחין בשני שוטרים ההולכים מאחוריו. הוא האיץ בהליכתו וראה שאלה מאיצים גם הם, אך עדיין שומרים על כמה עשרות מטרים מרחק ממנו. הוא חיכה להזדמנות הנכונה וכך, בכניסה לשער האשפות, הוא חתך דרך קבוצת תיירים, שכבר התרגלו להתנהגות כזו מישראלים, והתחיל לרוץ בכל כוחו. השוטרים שאיבדו אותו לרגע התחילו לרוץ גם הם לכיוון השער.

בתוככי העיר העתיקה הוא פנה בכל פעם שפנייה נקרתה בדרכו. כל רחוב צר נראה לו כהזדמנות שאסור לפספס. הוא לא ידע אם השוטרים מאחוריו או שמא אלה נעלמו ממנו. אבל לא הייתה לו הפריבילגיה

לשער אחרת. אחרי מספר פניות הוא גילה גרם מדרגות ענקי היורד מטה, לאן? הוא לא ידע.

הוא רץ למטה ומצא את עצמו בתוך מערה ענקית שכל קרקעיתה הייתה מים.

"אתה!" הוא שמע קול צועק מאחוריו. "עצור!". הוא לא היה צריך להסתובב כדי להבין מי ניצבים מאחוריו ונעים לקראתו. בלי לחשוב, הוא טחב ידו לכיסו, הוציא משם את אבן הקריסטל וזרקתה לתוך המים. במהרה הוא חש ביד גדולה מונחת על כתפו. הוא נתפס. זה הסוף. הוא חשב, אבל נותר לו עוד קלף אחרון. בחיוך נואש וזדוני הוא הרים את כף ידו אל פניו והתבונן בה. היא נצצה אליו מלאה בהבטחות שיקריות ועולמות אלטרנטיביים. השוטרים לא הספיקו לעצור אותו, הם אפילו לא ידעו שהם צריכים, וכך, לפני שאלה הפילו אותו על הקרקע והתחילו לאזוק אותו, הוא הספיק להוציא לשון ולהעביר ליקוק תאב לאורך כף ידו.

בתוך הניידת השוטרים לא הצליחו להבין מדוע הוא צוחק כמו מטורף.

מעטים יודעים ששמה של חברת 'הגיחון', האחראית המרכזית על הספקת המים לירושלים, קרוי על שם מאגר מים עתיק ורחב המצוי מתחת לעיר. בימי היבוסים, כשהעיר מנתה פחות מאלפיים תושבים, היה מקור מים זה המקור היחידי של מי שתייה בירושלים. אבל כבר בימי שלמה המלך לא היה די במי מעיין הגיחון להרוות את צמאונה של העיר המתפתחת והחלו חפירות המרשתות את הגיחון עם מאגרי מים רבים בסביבת ירושלים. ארבעת אלפים שנה אחרי כן, בשנת 1996, קמה חברת 'הגיחון' מטעם עיריית ירושלים והוטל עליה להיות אחראית על אספת מים ושירותי ביוב לעיר. בשנת 2002 החברה הופרטה ומחירי המים הוכפלו שלושה מונים. המחירים הגבוהים הביאו לדרישה ציבורית לפתוח את שוק המים בירושלים לתחרות.

בסוף שנת 2012, בזמן ששרמן זרק את אבן הקריסטל שלו לתוך המעיין שמצא בתוך המערה, אף אחד לא חשב שיכולה להיות בעיה עם מערכת החיבורים הסבוכה שסיפקה מים לעיר. אבל, כאשר חברת 'מקורות' הארצית זכתה במכרז שיתופי לספק גם היא מים לעיר ירושלים, נדרשו עבודות תשתית רבות ששיתקו, לתקופות שונות, חלקים שונים ממערכות הספקת המים החדשות יותר של העיר. וכך, לתקופה קצרה בסוף חודש דצמבר של שנת 2012, מערכת המים של העיר חוברה באופן זמני לאותם מאגרים עתיקים.

יומיים אחרי-כן, עדינה שימעוני, פקידה ראשית במחלקת הארנונה של עיריית ירושלים, התעוררה מאוחר. בלילה הקודם הילדים שלה באו לבקר וכהרגלם אחרי הארוחה הכבדה שהיא הכינה להם, הם ישבו אצלה במרכז הסלון עם בקבוק של ערק, צחקו ושתו, שתו וצחקו עד אחרי חצות. היות וכולם כבר

עזבו את הבית, היא נצרה את הרגעים האלה מאוד, ואף עשתה מאמץ רב לשבת עימם ולצחוק כשהם צוחקים, למרות שלא הבינה בדיוק את כל הבדיחות. נוסף לכך שהיא לגמה יותר מלגימה של המשקה הארוך הזה במטרה להיות 'אחת מהחבר'ה' בקרב ילדיה, למרות הפצרותיהם.

בכל אופן עכשיו היה בוקר והיא שוב הייתה לבד בביתה. מאז שבעלה עזב אותה בשביל הזונה מקנדה, הבקרים הפכו קשים יותר, אבל הבוקר הזה, עם כאב הראש, הצמא והמחסור בשעות שינה - על אחת כמה וכמה.

היא אף פעם לא הלכה לעבודתה בבניין העירייה בלי להתקלח קודם לכן, אבל הפעם היא בהחלט שקלה את זה. לא! היא גמרה עם עצמה. זה לא ייתכן. אישה בגילי, במעמדי, לבוא כך למקום עבודה, מקולפת מהמיטה? בשום פנים ואופן לא! כך, עם כוחות מחודשים, היא קמה ממיטתה, בה לפני זמן לא רב היא רק פקחה את עיניה, ומבלי לבקר אפילו בחדר הנוחיות, מיהרה להתפשט ולהיכנס למקלחת.

אחרי שהיא סיימה להתקלח, להתלבש, לבדוק את השעון התלוי על הקיר, להילחץ, לנעול נעליים, לרוץ החוצה, לחזור הבייתה, לקחת את התיק שלה ואת המפתחות לרכב, ולצאת בשנית, זה התחיל להשפיע. היא ירדה מטה בחדר המדרגות, בודקת שוב ושוב את שעונה ומחשבת בראשה את הזמן שייקח לה להיכנס לרכבה, להניעו, לנסוע אל מרכז העיר, לחנות ולהגיע למשרדה. זה היה אמור להיות גבולי אבל מספיק.

כשהיא יצאה מהבניין אל תוך הרחוב, שמשום מה נשמעה רועש יותר מהרגיל, היא הבחינה בדוור המכניס מעטפה לתוך אחת התיבות. לכאורה היה זה עניין של מה בכך, אבל במבט שני היא ראתה שהוא מכניס שוב ושוב את אותה המעטפה לאותו התא.

היא בחנה את פעולותיו; הוא החזיק את המעטפה בידו, קרא אותה בגבות מאומצות, הביט בקיר התיבות שלפניו, מצא את התיבה הנכונה וניגש להשחיל את המעטפה לתיבה כאשר, משום מה, פניו עטו מידה של חוסר ביטחון והוא נאלץ לבדוק שוב את פני המעטפה. היא הסתכלה עליו מבצע את הריטואל הזה חמש או שש פעמים לפני שהיא נזכרה שהיא ממהרת מאוד ושבה לדרכה.

כשעדינה הגיעה לרכב היא בדקה את שעונה פעם נוספת וקראה בבהלה. מחוג הדקות החל מתפתל לנגד עיניה כתולעת. היא עצמה את עיניה, התנערה וחשבה לרגע האם ייתכן שילדיה שתו יותר מערק אתמול בלילה? כשעדינה שימעונית פקחה את עיניה השעה הייתה שבע בערב. השמש כבר שקעה ורגליה כאבו מרוב עמידה במקום.

כמה שעות לפני-כן אולגה צ'רניגוב, הגגנת של 'גן נורית', הביטה מחלון הגן וראתה שהיום יום יפה במיוחד. השמש ניצבה בגאון בשמיים והעננים התערבבו זה בתוך זה בצבעי זהב וארגמן, מציירים ציורי

מתחלפים שהזכירו לה את עבודותיהם של האימפרסיוניסטים הצרפתיים. זה יום מצויין לצאת החוצה, היא חשבה, וקראה לילדים להתאסף סביבה. "ילדים?" היא פנתה אליהם והאהבה שחשה אליהם הרגישה כמו ליטוף של קטיפה לאוזניהם. "אתם רוצים לצאת היום לפארק?"

כל הילדים צהלו במקהלה, הם קראו קריאות של "כן!" ו"יש!" ו"איש!" ואפילו שון הקטן, שבדרך כלל לא מדבר כי ההורים שלו שולחים אותו לגן בלי אוכל, חייך חיוך גדול ואמר "אם יהיה שלום אז אבא יביא לי כלב שעשוי כולו משוקולד ויהלומים". אחרי האמירה הזו היה שקט בגן בזמן שכל הילדים ציירו בדימונם את ניצנוץ היהלומים על הרקע המתוק והנמס של השוקולד.

כעבור חצי שעה אמרה הגננת "מי רוצה מיץ?" ומבלי לחכות לתשובה רצה למטבחון, הוציאה גיגית ממתחת לכיור, רוקנה אותה מתכולתה ושפכה אליה את כל תרכיז מיץ הפטל. לאחר מכן היא סחבה את הגיגית לכיור ופתחה את הברז.

הרעש של המים הזורמים לתוך הכיור הזכירו לה את הגלים המכים ברציף של חצי האי קָרִים, שם נהגה לבקר בקיץ, כשהיא הייתה בגילם של הילדים.

"הי כולם!" היא שמעה לפתע את קולה של אחת הבנות, "לריצפה יש טעם של תות!" היא שמעה את השימחה בקולה של הילדה וחשבה לעצמה שהקול הזה של שמחת ילדים הוא הסיבה שהיא הפכה להיות גננת מלכתחילה. היא סגרה את הברז וניסתה להרים את הגיגית אבל זו, שהייתה מלאה לחלוטין, הייתה כבדה מדי לכוחותיה של הגננת. מיואשת היא הסתובבה לראות את התמונה המקסימה של ילדי הגן המשתכשים ומתגלגלים ומלקקים את הרצפה הרטובה.

"הא!" היא צחקה בקול ומיד שפכה את כל הקערה אל הרצפה.

"יש לי פיפי" פנה אליה אחד הילדים ועיניו הנוצצות נראו מבוהלות וקטנות במיוחד.

"זה בסדר" היא אמרה לו וחיבקה אותו בכל אהבתה "לכולנו יש פיפי לפעמים".

באותו היום, בערך בשעה שתיים עשרה אחר הצהריים, התעורר איתמר משנתו העמוקה, בדירת השותפים שלו, ברחוב יפו. כשהוא יצא מחדרו הוא ראה את שני שותפיו, אורי ויונתן, בוהים בריכוז תהומי בשידור חוזר של תכנית הטלוויזיה 'רן וסטימפי' בזמן שממערכת הסטריאו מתנגנת מוסיקה אלקטרונית מינימליסטית.

"בוקר טוב" אמר לו יונתן מבלי להסיט מבטו מהמסך המרצד. "טוב שקמת" הוא הוסיף "יש אסיד במים". איתמר עמד דקה ובחן את התמונה שהתגלתה לפניו. הוא הבחין בכוס הבירה המליאה במים מהברז וכעבור היסוס קל, לגם לגימה הגונה מהמים. מניסיונו הוא שיער שנותרו לו כעשרים דקות של פעילות

תבונית. "רוצים קפה?" הוא שאל.

"תשתמש בזה" השיב לו אורי, והגיש לו בקבוק חתום של מים מינרלים והוסיף "לעזאזל עם זה - אני נוסע לברלין".

בינתיים, אורית צוריאלי, המוקדנית במוקד 101, חוותה את אחד הימים הנוראיים ביותר בעבודתה. לא רק שהיא נאלצה להתמודד עם כמות אסטרונומית של שיחות טלפון מבודחות שניסו למתוח אותה עם סיפורים מוזרים כמו "בעלי נעל את עצמו בארון ומסרב לצאת ממנו בטענה שהוא לא הומו", או "הילד שלי לא מצליח לעמוד על הראש יותר מארבע דקות - האם משהו לא בסדר איתו?", או "הרדיו לא מפסיק להגיד לי שאני צריכה לרזות", או "למלח שלי יש טעם של סוכר" או "תבואו מהר הייתה תאונה ברחוב המלך דוד", או "יש לי ערבים במרק והם רוצים לצרף אותי לשורותיהם" או "אני חושבת שמישהו שם לי משהו במשקה כי אני מרגישה ממש רע", עכשיו היא גם הייתה צריכה להתמודד עם יובל, עמיתה למשמרת, שנלחם בעוז נגד שפורפרת הטלפון שלו שלטענתו ניסתה לחנוק אותו.

בין הצילצולים הבלתי פוסקים היא ניסתה להסביר לו שהשפורפרת היא חפץ דומם, אבל הוא רק אמר לה שהיא לא מבינה כלום ושהקרב הזה מתבשל בינו לבין השפורפרת מזה שנים.

היא לא יכלה יותר. בדממה, היא הסירה את האוזניות מאוזניה, קמה מעמדתה והלכה לשירותים. בדרך היא פגשה במנהל שלה. חולצת הכפתורים שלו הייתה מכופתרת רק בשני מקומות ועניבתו הייתה קשורה סביב בטנו כחגורה. "ידעתי שזה ייקרה" הוא לחש לה כממתיק סוד "המאיה חזו את זה מזמן" היא התעלמה ממנו ופנתה לשירותי הנשים.

בעצם היא הייתה עצבנית מסיבה אחרת. היא הגיעה לעבודה היום היישר מביתו של החבר שלה, שמכיוון שיש לו קשיים עם מחוייבות, מסרב להרשות לה לשים אצלו מברשת שיניים. אז, במקום לצחצח שיניים בבוקר, היא נאלצה ללעוס מסטיק מנטה שטעמו התחיל לגרום לה לבחילה. בחדר השירותים היא הורידה את מושב האסלה והתיישבה עליו כעל כיסא. "אם כולם נראים לך משוגעים", היא אמרה לעצמה, "רוב הסיכויים שאת השתגעת".

אחרי כמה דקות של איסוף עצמי היא קמה מהאסלה, פנתה אל הכיור ושתפה את פניה. אני צריכה חופשה, היא חשבה, חזרה לעמדתה, השיבה את האוזניות לראשה וענתה לפנייה הבא.

"מוקד 101 שלום, שמי אורית, במה אפשר לעזור?" היא שאלה במקצועיות יתירה.

"שלום" ענה קול רציני במיוחד מהקו השני "שמי פרופסור יעקב מרוז". הוא ענה באיטיות איומה, מבטא כל הברה בנפרד כאילו יש בה משמעות.

"שלום פרופסור מרוז, במה אפשר לעזור לך" היא אמרה באופן מכאני בזמן שהיא מקלידה את פרטי

השיחה.

"אני - צריך - את - עזרתכם" הוא אמר באותו הקול המונוטוני והמתסכל והוסיף "אני חושב ששברתי את הרגל שלי"

"איך שברת את הרגל פרופסור מרוז?" היא שאלה בעניניות מקצועיות.

"עם פטיש" הוא ענה.

"למה שברת את הרגל שלך עם פטיש פרופסור מרוז?" שאלה אורית המוקדנית, גאה בעצמה על המקצועיות שהיא מפגינה בשיחה הזו.

"כי... היא התחילה!" הוא לפתע צעק בקול קרוע. "היא כל הזמן מנסה לעקוף את הרגל השנייה!"

"איפה אתה נמצא פרופסור מרוז?" היא שאלה, מתעלמת מחוסר האמינות של הפנייה.

"על הריצפה." הוא השיב.

"אתה בבית?" היא המשיכה לנסות לפענח את מיקום הפרופסור אך הצד השני נותר דומם. "פרופסור

מרוז?"

"מדבר"

"אתה בבית?"

שתיקה.

"טוב, פרופסור מרוז..." היא אמרה "תישאר על הקו אני שולחת אליך אמבולנס"

היא לא חיכתה שהוא ישיב לה. במקום זאת היא העלתה את המיקום של הבית שלו מתוך המערכת הממוחשבת ופנתה למכשיר הקשר לדבר עם נהג האמבולנס.

"דויד?"

"כן" נשמע קולו של נהג האמבולנס, ברקע נשמעו רעש והמולה, סירנות וצעקות.

"אני צריכה שתיסע לרחביה"

"מי זה?" הנהג ענה מבולבל.

"דויד? זו אורית"

"לא ייתכן!" הוא קרא בקול אל תוך מכשיר הקשר שלו. "אורית עזבה אותי"

"זו אורית המוקדנית, דויד - אתה מכיר אותי." היא המשיכה לדבר ברצינות תהומית, מתעלמת לחלוטין מחוסר הסבירות של השיחה הזו, ושל היום הזה.

"לא נכון!" הוא צעק "אורית הייתה מלצרית והיא עזבה אותי". הוא התחיל לבכות.

אורית ניתקה את מכשיר הקשר. הורידה את האוזניות מראשה ובשקט מוחלט אספה את חפציה והחלה ללכת לביתה. מה שאני צריכה עכשיו, היא חשבה, זו אמבטיה.

אברהם פינטו, הקבצן מרחוב יפו, חשב שהוא ראה כבר הכול. הוא היה כאן כשהעיר שקקה חיים והוא היה כאן כשהעיר בערה מפיצוצים. אבל היום הוא הרגיש שמשהו מיוחד קורה. חנויות נותרו סגורות, אנשים הלכו כסהרורים בכל פינה, פה ושם קבוצות התגודדו בבהייה משותפת שקטה בציור קיר, או בחלון ראווה.. משהו בהחלט לא היה רגיל ביום הזה. לפתע הוא הבחין בנהירה גדולה של אנשים מטה ברחוב לכיוון העיר העתיקה. האם זה ייתכן? הוא שאל את עצמו ומיהר להצטרף לתנועת ההולכים. כשהגיע לעיר העתיקה הוא נדחק בין ההולכים לכיוון הכותל. בתוך ההמולה הוא שמע את השמועה שמי השתייה מזוהמים ושמוח שסוף סוף כולם הבינו את מה שהוא מנסה להסביר להם כבר שנים. ככל שהוא התקרב לרחבת הכותל מסת האנשים הפכה דחוסה יותר ויותר. לבסוף הוא הצליח להידחק עד למדרגות המטפסות ממול לרחבת הכותל. שם הוא הבחין באנשים עומדים להם ופניהם לשמיים.

"אתה רואה את זה?" שאל אחד מהם, שעניו היו מקובעות ברקיע מעל הר הבית. שם מעל לעננים הוא ראה אותו, מרחף ונשגב.

כנוע, אברהם פינטו נפל על ברכיו, זה אכן היה שם בשמיים. בית המקדש.

בעיניים פקוחות

למרות שאין זה זיכרון שלי, אני זוכר את זה כאילו היה שלי, כאילו קעקוע או חותם שהוטבע בי בלי רשותי. היה זה יום שני השלישי בינואר בשנת 2005, ואני, סטודנט צעיר, שכבתי על מיטתי וקראתי בפעם המי-יודע-כמה מאז התיכון את המחזה "אנטיגונה", לשם שינוי זו הייתה גרסתו של ז'אן אנוי, ששמר, פחות או יותר, על אותה עלילה ורק הכניס לסיפור ילד אילים שהשתרך אחרי קריאון.

מהחדר השני בקעו רחשי הטלוויזיה, חברתי צפתה במהדורת החדשות, אני מעולם לא אהבתי חדשות, משהו בזה שהן מתחלפות כל הזמן. "למעלה ממאתיים ושישים אלף" הא צעקה אלי. אין מספרים כאלה, חשבתי, אבל אחרי ששמעתי את המספר הזה לא יכולתי שלא לנסות לדמיין אותו, לא על אנשים, זה בלתי אפשרי, אלא בנקודות, כמו כוכבים. גם זה לא הצליח אפילו בשמיים אין מאתיים ושישים אלף כוכבים.

לא יכולתי להתרכז, פניתי להכין לעצמי קפה ואז, בטרם הנחתי ידי על הקומקום, תחושה מוזרה החלה משתלטת עלי, ראשי היה מסוחרר ועיני לא הצליחו להתמקד בדבר, לחץ אדיר מחץ את החזה שלי וליבי הלם כאסיר המכה בסורגיו. לכתוב – הכאב תורגם למילה, לא ידעתי מה לכתוב או איך הצליחה הכרתי בביצוע פעולת תרגום כל כך חסרת היגיון, אך ידעתי שכאשר אניח את עטי על הדף המילים תישפכנה אליו מעצמן, ופעולת תרגום נוספת תחל, גם היא בלי נוכחותי. חברתי צעקה אלי עדכון נוסף מהחדשות אך קולה נבלע בהמולת ראשי, התיישבתי מול הדף וביד רועדת התחלתי כותב בכתב יד שהיה זר לי;

ברצוני שסיפורי יסופר, שיחצה את גבולות נשמתי ויחלוף, ולו לרגע, לראשי זרים. אך, איך אספר את סיפורי? שפתיי אינן זזות עוד ואלמלא המים היה פי הכחול נסדק וקמל. ידיי אינן זזות עוד, הן משולבות בשלווה על חזי. אני לא זז יותר, הזמן בלבד מניע את גופי, המים ששימרו את גופי יבשו ובקרוב אתייבש גם אני. כאן, בעולם אותו אני רואה, יש עדיין זמן, אך אני, כמביט מהחלון, אינני לוקח חלק בסעודת החיים הזו, בזמן המתפרש לפניי. אינני זוכר עוד. אינני הווה עוד, עתיד כבר לא יהיה לי, ועברי דועך לפני כמו חלום מליל אמש שאין לאחוז בו.

הבטתי במילים שנכתבו תחת עיטי בתהייה; זה לא הקול שלי, ידעתי, אך באותה הסקרנות של ההולך לבעלת האוב השקתי עיטי לנייר, עצמתי עיני והמשכתי לכתוב.

צר לי, הנה דיברתי מילים רבות ולא אמרתי כלום. שמח אני על דרך זו בה קולות לא שלי מספרים סיפורי

שכן, קולי לא נשמע עוד ואינני זוכר כיצד נשמע אי פעם ואם נשמע בכלל. אתחיל מהתחלה.

ביום בו המים קינאו לשמים העננים נעדרו ממקומם, ובהיעדר איי השמיים המים קינאו לאחותם של מעלה. אמרו המים, מה לנו איים וקרקע? הרקיע חלק הוא ולנו חורים של פיסות אדמה. רצו המים לחבור לשמים, שכן חשקו בשוויון בין כחול לכחול. שמעה זאת האדמה, היא שמתחת למים ואזנה לכל רחשיהם, ופערה פיה לבלוע המים לבל יפגעו באייה. קינאה האדמה למים שכן הם כולם מביטים אל השמים ואילו היא, האדמה, רוב רובה מכוסה מפני הרקיע ורק צריחיה עולים אל האוויר. רובה מעולם לא ראה את הרקיע, לא חש את החום המתוק של השמש ומעולם לא חזה בנצוץ של כוכב. ראו המים שהאדמה רוצה להטביע אותם ושלחו אגרופם בקרקע ולרגע אחד, רגע של נצח, בארץ הייתה מלחמה.

אותו היום, גופי נפש על חוף זהוב והגה בדברים שגוף שליו הוגה בהם. קמתי מאוחר, בניגוד לימים הקודמים הציפורים לא העירוני משנתי ובכלל הטבע שתק. בשקט הזה מחשבתי היו צלולות כרוח ועל-כן יצאתי את ביתי והלכתי אל החוף, לשבת עם השקט ולחשוב. אינני זוכר כעת מה היה בראשי, המחשבות אינן מחכות לאיש. גלי הים היו קטנים ולא קצפו בנשקם את הקרקע והרוח ריחפה מעל כמו יודעת דבר מה ושותקת. העצים לא נעו מלבד קצוות עליהם וגם אלה רשרוש לא השמיעו. בשקט כזה, כשהטבע דומם, חשתי כיצד רוחי מתרוקנת מדאגות היום וראיתי את עצמי, לא כדבר מן הדברים אלא כמשהו מְעַבֵּר. תחילה הגיעו המים לרגלי וצינתם נעמה לי כנשיקה מפתיעה טרם תמה תנומה. אחרי כמה רגעים החלו נסוגים המים והתרחקו יותר ויותר מהחוף. אני זוכר שחשבתי בחינך, הים הוא אמבט ואי שם נחלץ לו הפקק.

אך מתוך כל השקט החל מתרומם מעלי צל גדול וחושך הופיע לפתע. הבטתי מעלה וכאילו הייתי מביט ברקיע - ראיתי כחול וכחול עד אין סוף. מעלי חשבתי שראיתי פיסות עננים, אך אלה לא היו עננים כלל וכלל. וכשנתאגרפה היד הפרושה מעלי וחמת הים קצפה בזעם הבטתי על סביבתי ראיתי שיש מי שרץ ויש מי שצוחק ויש מי שפער פיו בצעקה אך צעקתו הייתה אילמת מול נהימת הגל ופניו נראו קפואים בטרור ותדהמה. הבנתי כי אני, המביט סביב, מביט ולא פועל, קפוא גם כן, כמו לא היה לי חלק בעולם מעולם, ועוד הבנתי שעכשיו, עם מבט זה, אחרון רגעי חולף.

קשה לי לומר מה היה אחר כך, הייתי טוען כי הדחקתי זאת, אך זו, ההדחקה, צריכה לבוא ברגעים שאחר-כך ואחר-כך רגעים לא היו לי. לרגע הייתי מול המים, ולרגע היינו אחד. לרגע נזרקתי ולרגע הוטחתי ולרגע היינו אחד. לא נכנעתי על-אף איומו של הכוח האדיר הזה. לא. לא נכנעתי. נלחמתי כאחד

מול צבא והדפתי את להבי המים בזה אחר זה כי ראיתי את לשונות המים הבאים לבתרני וראיתי הכול ברגע - ולרגע לא ראיתי דבר. והייתי צף ושוקע והייתי שותק כל הזמן, וראיתי אנשים לידי וגופים, ועצים וגופות, וראיתי פיסות של בתים לידי אך עיני לא נתנו לי לבכות. צללתי מטה עוד ועוד ואור החמה התרחק ונעלם. בעיני עקבתי בזעם אחר הבועות האחרונות שיצאו מפִי, ידעתי, בועות שכאלה לא אוציא עוד לעולם. מלח הים לא כאב עוד בעיני, כלום לא כאב עוד.

באותו הרגע נזכרתי מה חשבתי כשהייתי על החוף, החוף שהיה ולא עוד. חשבתי על איך היום, כשהמרקע מביא לפנינו גם סרטים וגם חדשות, הסרטים הופכים חדשות והחדשות סרטים. וכמו בסרט אנו צופים במהדורה ורואים שדברים קורים בעולם ורואים צילומים מאותם הדברים וכמו מסרט, אנו מושפעים מכך וחושבים על כך ובוכים על כך, עד הפסקת הפרסומות. וסצנה אחר סצנה נערכים לפנינו מהדורה ותגובתה, סיפור ותגובתו. ובתוכם המהדורה נשארים זיכרונות ורשמים שונים. כמה מהר אלה נשכחים, חשבתי. שכן כמו סידרה יומית שלא נגמרת, מחר יהיה עוד פרק ופרקי היום ישכחו ופניהם של הניצבים ושחקני המשנה ייעלמו. כי היום אנו זוכרים כל-כך הרבה דברים שאיננו יכולים להרשות לעצמנו להשאיר מקום לזיכרון מיותר.

כשפסקו הרעש וההמולה. הים נדם ואני, דומם בתוכו, מצאתי את עצמי צף. לא צף בין מים לשמים, אלא בין מים למים; לרגלי הים ומעלי הים ואינני יודע עוד איה מעלה ואיה מטה ואם גופי הצף מאוזן הוא או מאונך. שתיקה הייתה סביבי ודגים אֵין. הייתה זו שתיקה מוחלטת אלמלא אותה הנהמה, נהמה עמומה כמו מנוע ענק של סירה שהופעל אי שם באפילה הכחולה, כאילו האדמה בכתה על לחייה האדומות.

ראיתי את הדברים חולפים סביבי ומעלי וידעתי שאני בניהם ושיחד עם ריאותיי גם ליבי פסק מתנועה, שאיני עוד אדם כשאר האנשים אלא דבר כשאר הדברים, חפץ, דומם. לא היה לי עוד קר כי הייתי כחום סביבתי ולא היה לי עוד מר כי לשוני דבקה לחיכי. לא אמרתי תקווה או ייאוש רק הבטתי, הבטתי בכל מה שאפשר להביט באור כה קלוש. האם זה המוות? שאלתי את עצמי, מתוך עצמי. רק מחשבתי נשארה לי. כלואה בתוך קליפה.

ניסיתי לעצום את עיני כדי לראות איזו מנהרה של אור או המשך אך כוחי עזב את גופי, ולא יכולתי לשלוט בעפעפיי ואף לא יכולתי לשלוט במחשבותיי בעוד אלה נדדו כגופי אנה ואנה אל עולמות שונים שהיו בתוכי וכאלה שהיו זרים לי וכאלה שהמצאתי באותה העת.

ניסיתי לישון, כדי לחלום, בתקווה שאחלום לנצח, אך אין אדם יכול לחלום ועיניו פקוחות. וניסיתי לדמיין דמיונות, לדמות עולם אחר, כל עולם מלבד זה. אך בעיניים פקוחות הדמיונות מוגבלים והם רק נתפשים כזיכרונות רחוקים. וכל שנשאר לי זה לשאת תפילה למרות שאיני מן המתפללים, אך שפתיי לא נעו וקולי

לא בקע ובראשי משפטי התפילה תפלים היו, שכן, בתוך הנהמה האדירה הזו סביבי, מהו הערך של תפילה אילמת בתוכי? בלית ברירה שתקתי שתיקה ארוכה.

חלף הזמן והמים החלו משילים מעליהם את הבוץ שנתמוסס בהם והבוץ החל שוקע ונאסף בקרקעית המים. וכשם שהמים השיבו צלילותם כל גם הצלילים שבו והנהמה המחרישה דעכה והייתה לנהמה אילמת. נעלם הערפל ומול עיניי הפקוחות נתגלו כל דברי הימים; הדגים השבים אל האלמוגים בשחייה איטית, חושדת. והאלמוגים, שנעקרו עם הסחף, החלו שולחים עצמם אל האבנים שפסקו ריקודם הפראי ושובו לתרדמתם במשכנם החדש. מלבד הדברים הפזורים פה ושם יכול אדם טועה לחשוב שרעש לא היה פה מעולם.

מחשבה נוראה תקפה את רוחי ומילאה אותי בחרדה. הנה הדגים, חשבתי, וגופי שלי אינו עוד שלי והוא גוף ככל הגופים ומלבד חושי החשים ומחשבתי לא נותר לי דבר מגופי - מה יקרה אם דג יבוא, דג אוכל-בשר ואין בידי לעשות דבר? שמת תקוותי בזרמי הים.

עיני נקבעו בארובותיהן ומסגרת עולמי הייתה כפופה לזרם המים. היה ובא זרם ממטה ופני הופנו מטה והקרקע הייתה עולמי והיה והפכני הזרם והיו שברי השמיים וקרני אור השמש כל עולמי.

ראיתי דג קטן במים, וחסדי הזרם הובילו את פני בעקבות שחייתו והנה שחה הדג ופגש בשונית והדג צהוב היה והשונית צהובה גם היא וזרועות השונית הלכו אנה ואנה כדגלים מאונחים המתנוודדים ברוח. פגש בה הדג והחל מתחכך בזרועות השונית ובפיו החל נושק לה ואוכל אי אלו גרגרים מבין אצבעותיה. לכששבע החל מחכך הדג את גבו בשונית הלך ושוב באיטיות.

נזכרתי בחתול המחכה לי בביתי ובאופן בו היה מתרפק על רגלי שעה שביקש לאכול או אחריה, כשאמר בדרכו תודה. חתול זה, חשבתי, לא אראה אותו עוד לעולם. חשבתי על החתול והמחשבה ממנה נמנעתי יותר מכל עלתה לראשי - ביתי, משפחתי. אבי ואמי, מי יודע אם שמעו על האסון, אחיי האם הם חשים את מה שקרה? והנה החל הכאב הולם בתוכי, זמן כה רב לא חשתי כאב.

יצאתי לטיול, רציתי להתרחק, כל הזמן שעבר בטרם עזבתי הייתי נוהג לרבוץ ומכיוון שהללו התלוננו על רביצתי גמרתי אומר לנסוע לכאן, אל החוף, לרבוץ לבדי. וכך עשיתי. ביום בו אמרתי שלום לביתי, אבי, שהסיע אותי לשדה התעופה אמר לי - בני, ביום בו תחזור, כבר ייפתח הטרמינל החדש וכולנו נחכה לך שם - הוא רצה לומר דברים אחרים, דברים שלא יכול היה לומר.

כאבו לי זיכרונות אלה וניסיתי להסיטם מראשי, ריכזתי את רוחי בעיני, אחד הכוחות היחידים שנותרו לי, אך הדג ההוא שחה לו ועזב, עזב אותי עם מחשבותיי. האור מסביבי החל דועך, כשם שדעך הוא בבוקר. ואיתו קיוויתי שהינה גם אני דועך. אך, לדאבוני, נשארתי כפי שהייתי, כלוא בתוכי. הילת גרגרי הדגים ריחפה לפני בזוהרה כערפילים. הלילה הגיע ואיתו החשיכה. רציתי לפנות אל השמים, לחזות בנצנוץ

כוכבים, אך לא נתמזל מזלי והמים רק סחפוני הלאה והלאה אל תוך השחור. נשאר לי רק לחכות. אחת הזכויות האחרונות שנשתמרו לי במצבי.

בתוך החשיכה מחשבותיי הפכו בְּלִילָה אפורה ולא נותר בי כוח למקד ראשי באף אחת מהן. קיוויתי שעכשיו בחושך אוכל להירדם ולחלום, אך עיני נותרו פקוחות ואין חולמים בעיניים פקוחות.

הרגעים הבאים היו הנוראים מכל - שעמום ולא דבר מלבד שעמום – כשמעל לראשי מרחפת שאלה נוראה אחת; האם כך זה יהיה לנצח? נוכח הנצח כל דקה נמתחת. חיכיתי בשקט עד בוא האור. הייתי בוכה, אם הייתי יכול. האור שב והאור הלך ואני לא ידעתי אם חלף לו ענן מעלי או אם היה זה יום שלם. התחלתי חושב על המבול ואולי כמוני כל אנשי העולם צפים ומצפים.

הייתי ממשיך והוגה במות העולם אלמלא המים הניחו לי לפתע על הקרקע. שמחתי על קרקע זו כפי שלא שמחתי מעולם. לא משום שהיה בקרקע זו איזו תקווה לגאולתי אלא משום שהיה בה שינוי. עכשיו חילופי האורות וחילופי המראות נראו שונים במקצת, מספיק כדי למלא את רוחי מחשבות חדשות. החלתי הופך אחד עם הים נע עם הגאות והשפל, נע עם הזרמים השונים וכל גל וכל תנועה משנה את זווית עולמי וכל זווית ממלאת אותי מחדש באורות וצבעים, מחשבות ומילים.

נשכח זעמו של הים על הארץ, וַיִּבְּשָׁה הַיִּבְשָׁה מדמעותיה והחלו הרוחות חוסות על הפצעים הפעורים שטירופה של הארץ השאיר מאחוריו. ובא האדם ועשה גם הוא את שלו, ובמכונותיו הסיט את העצים העקורים והחל בדמעה וביזע חושף את קרבנות האסון. ראה הים את כאב העולם וריחם הים על העולם. והחל מחזיר את אשר לקח כמתנצל. אבל הזמן עשה את שלו, ואת הזמן אי אפשר להחזיר.

מכיוון שהייתי גם אני בין הדברים שמחתי לגלות שחוטפי משיב גם אותי לעולם. והקרקע החלה מתחלפת תחת, מתחלפת ועולה, ואני איתה, והציפייה לאוויר הגואל, אותה ציפייה שהייתה לי אויבי היחיד, הפכה ידידי וליוותה אותי בדרכי אל העולם הבא. משאלה עלתה בליבי, עולם זה, מי ייתן ויהיה האחרון. שוב געש שוב גלים, אי מעלה אי מטה, אי חוץ ואי פנים. רגע לפְּנֵי אוויר, רגע המים אלי שבים. הסחף שאספני אסף איתי גם גזע דקל שנתפש בבד חולצתי הבלויה. טלטלני זה הגזע אנא ואנא בדרכים ולבסוף הניחני על חוף מבטחים. למרות ההנאה שמסע זה הביא עלי סופו לא היה מרנין כתחילתו. הגזע שנסחף עימי סיים דרכו מעלי וענפיו כיסו על פני ושוב נותרתי בחשיכה הארורה מתפלל לניצוץ של אור שיבוא ויכניס אלי צבע, או לברק שיבוא וישבור את הגזע ויחשוף את פני לכיפת השמים. בזה הכחול חפצתי יותר מכל.

חושך זה, בו הייתי שרוי, היה חושך חדש. כן, למדתי להבדיל בין שחור לשחור. ואולי הייתי משתגע, אם

אחד שכמותי מסוגל לזאת, אלמלא באוויר היה ריח. ריח הדקל הרטוב, ריחו של החול, של החוף העזוב וריח חריף וזר, ריח קר ומר שלא הרחתי עד אז ומאז לעולם לא אריח. התחלתי מקשיב לעולם. שמעתי את הרוח הרוקדת בין חגבי הגזע ושמעתי את גרגרי החול המחוללים למנגינתה, את משק הציפורים מעלי ואת רחש הגלים מתחתי. הרחש המוכר הזה, כמו לא נשתנה מעולם, כמו לא היה כלל גל בזה המקום, כמו אולי, הלוואי, היה זה חלום.

אך במהרה התרוקנו מראשי כל מחשבותיי כי הנה! הֵס!

קולות השפה העברית!

הגזע נדחף מעלי! אור השמים הכה על פני! ראיתי את השמש היישר מעלי והיא לא כאבה כלל וכלל. עוד לא פסקה התפעלותי מזו והנה סוככים מעלי צילי אנשים. פניהם מביטים בפני "זה הוא!" הם אומרים. אחד מתקרב אלי, ריחו מוכר. ראשו מצל על השמש ופניו מתגלים.

אבא!

לא ניסיתי לקרוא לו, לא יכולתי. מה כבר הייתי אומר?

"זה הוא?" נשמע קול אחי מרחוק.

"כן" ענה אבי, "אל תתקרב". וידו החמה סככה על פני ועצמה את עיני הקרות.

יקותיאל

"ספק עיר, ספק עזובה.

ירושלים בעצבותה, בחורבנה המתמיד.

כל כמה שיבנו בה, תמיד יהיה בה זכר לחורבן."

א ב יהושע

א.

זה זמן רב היה ידוע יקותיאל ברחובות ירושלים כגביר החובב את בני מינו ומדי ערב שבת היה יוצא את ביתו, מתדפק על דלת בית הילולה זה או אחר, שותה לשוכרה בחברת חבריו ופוקק את עכוזו בחברת זרים.

ב.

יום שבת אחד, הייתה זו שעת הצהריים, הקיץ יקותיאל משנתו לאור בוהק שעטף את עיניו ולכאב ראש בלתי נסבל. שמש תוקפנית חדרה את חרכי חלון חדרו, שמש קיץ ירושלמית. אודם הציף את עיניו העצומות, החולמות וכמו זיכרון הצף לפני השטח שב הוא מעולם החלומות, שב אל תוך החום, אל תוך חדרו שטוף האור בדירתו הקטנה במרכז ירושלים. עירום היה, אפילו שעון היד שמעולם לא נהג להסירו נמצא מונח לרגלי המיטה. סדין הקיץ שהיה לו לשמיכה לופף בפינת המיטה כסמרטוט. בעיניים מכווצות וגבות צפופות הביט בסמרטוט הזה ובמאמץ רב התרומם, שלח ידו אל הסדין ונפל חזרה על גבו, מושך את הסדין מעליו ומנסה, לשווא, לחזור לישון.

שתיתי אתמול, חשב והשלים עם כאבו. כל שזכר מליל אמש היה קצב חוזר ועמום, פיסה מוסיקאלית מיצירה פופולארית ודבר מלבדה. באותם רגעים ראשונים עולמו היה רק הרעש החוזר ונשנה ההולם הלך ושוב בין רקותיו.

מהורהר ועדיין חולמני הלך יקותיאל אל חדר הנוחיות להטיל מימיו. שעה קלה הוא עמד שם עירום, ראשו בוהק בנקודה נעלמת בין אריחי השירותים, עמד והמתין לפורקן המיוחל אשר יבוא עליו ועל כליותיו. אך הלה מיאן להופיע.

ליל אמש פקדתי את בית ההילולה, נזכר יקותיאל כשהתחדדה הכרתו, ככל הנראה פקדתי גם מספר לא מבוטל של בקבוקי שתייה. כאב הראש העמום הזכיר לו זאת ביתר וודאות.

חלף זמן מה והנה הוא עדיין עומד שם וממתין, החליט יקותיאל לאמץ בטנו ולדרוש כי כליותיו תתרוקנה.

אך כאשר חש בזרם חמים יורד את ירכו, הסיט מבטו מטה ובמורא נורא גילה כי במקום בו שכנה תאוותו נותרו אך כמה תלתלים שחורים, עירומים. משוללים את אותו המבנה הקדוש והמקודש עליו סככו. חרדה הציפה את עיניו, ואיתה נתחלף הנמנום המעורפל שאפף אותו בערנות תזזיתית. מבולבל, גופו איטי ומנומנם וראשו מתרוצץ במחשבות כיצד יש להגיב למצב שכזה. הרי זה ברור, חולם אני חלום, חלום ותו לא, חשב, אם כן - אתעורר. עצם יקותיאל את עיניו בחזקה, גל מסחרר שטף אותו והוא שלח יד לימינו לייצב עמידתו. אריחי השירותים שנגעו באצבעותיו הוכיחו כי אין זה כך. אצא לבית ההילולה בו ביליתי אמש, גמר בנו לבין עצמו, שם תנוח דעתי, ספקות רבים עלו בראשו אך הוא דחה אותם והרים תחתוניו מרצפת חדרו. היכן הייתי אמש? שאל עצמו בקול.

לאחר חיפוש קצר מצא יקותיאל את ארנקו ובתוכו, בתא השטרות, מספר קבלות. אחת מקבלות אלו הייתה מליל אמש ועליה נרשם סכום קטן להפליא וכתובתו של מקום. מוזר, חשב יקותיאל, מעולם לא הייתי במקום זה והנה חשבתי שמכיר אני את כל מסבאות העיר. בית ההילולה המדובר נח לו במרכז העיר ירושלים, כמה דקות הליכה מביתו של יקותיאל. במהרה לבש זוג מכנסיים שהיו מוטלות למרגלות מיטתו וחולצה שאסף מגבו של כיסא ויצא את ביתו. מה אשאל את הנוכחים? ראשו קדח בניסיונות לניסוח שאלה מתאימה.

ג.

שמש אחר-הצהריים פרצה דרך חגבי החלונות הקבועים בין כותל בית ההילולה המדובר והעולם החיצון. ערפל עשן סמיך עמד באוויר וגליו חולשים על אלומות קרני השמש. שלושה אנשים ישבו על כיסאות מוגבהים, סמוך לדלפק המסבאה, כוסות ריקות מולם והם ישובים שמוטים כמחכים לחיים שישבו לגופותיהם, יושבים ומחכים לשיחה, לאירוע, לעניין. כשנפתחה הדלת ומאחוריה החל מצטייר צילו של יקותיאל, הסבו הכול מבטם אליו. אור השמש הפורץ מאחוריו העלים את פניו. עיני היושבים כווצו בכאב, ההילה הזאת מאחורי ראשו של יקותיאל עשתה את ההסתכלות בו בלתי נסבלת אך עם זאת כפתה על היושבים להביט בו. הנה באה ישועתנו, החליפו בניהם מבטים מלאי לאות (ישועה שכזו באה כבר פעמים רבות, באה והלכה).

כשעניו התרגלו אל האור הדל והפנים הזרות המביטות בו, שאל יקותיאל בקול שקט, "סלחו לי אנשים טובים, האם מישהו מכם היה כאן ליל אמש?" הכול הרכינו ראשם כמתוודים. ליל אמש וכל יממה שלפניו. "אם כן, אולי תוכלו להיות לי לעזר?". ברק של עניין עלה כזיק בעיני היושבים והם בהו בו בעיניים עגולות. "היום בבוקר גיליתי כי איבדתי דבר מה חשוב..." החל יקותיאל שואל שאלתו המתכננת, אך בושתי על אבדן גאוותו לא הותירה לו להמשיך והוא השפיל מבטו לרצפת בית ההילולה המוכתמת זיכרונות מאותו

ליל אמש.

לימין כל היושבים ישב אדם זקן בעיניים דלוקות ועייפות, שיערו לבן ופניו חרוטות זיכרונות, הוא ראה כי הזר לפניו כושל במילותיו ופנה להיות לו לעזר, "הדבר הזה אותו איבדת...", "החל בונה סקרנות אצל מאזיניו בעוד סיגריה בה אחז אך לא עישן רקמה פתיל דק שנעלם כשקרב לפניו, "...האם מדובר בשפיותך?". חצי הסיגריה שהאפיר ולא אופר נותר עומד מתמהמה ובשאל הזקן שאלתו נפל והתפזר על הדלפק. הזקן נחר בנשיפה כמבקש לצחוק אך משראה כי אין צוחקים עימו שתק.

"אני זוכר את המילה הזאת", נתעורר אדון שני כמתרדמת, היה זה גביר בגיל הארבעים לחייו וחליפה מבד משובח אשר כופתה שלא נכונה הייתה לבושה לגופו. "הקשבתי לה פעם, היא נשמעת מתקתקה, מתגלגלת, כמו שריקה המסתיימת בנשיקה – שפיייייייי-יות", הגה האדון בעליצות עייפה.

שלישי, נמוך שמן וקרח קימט מצחו בעודו בווה בדלפק, כף ידו חלפה על פניו מנגבת סנטרו שוב ושוב וניצני זקנו בקעו כחטטים על לחייו התפוחות. "אוח, כשאני חושב עכשיו, מדפדף לאחור בין כרכי זכרוני..." החל השמן מדבר והכול הסתובבו אליו בעניין (איש לא הניח דעתו על יקותיאל העומד ועיניו מושפלות). "אני נזכר בימים בהם הייתי טורח להילחם על מילה זו, מאמץ אותה לחיכי. אני זוכר כיצד הייתי, בימי עלומי, גאה מספיק כדי לעמוד מאחורי מילה זו, לשאת אותה על דגלי, לשפוט ולסלוח בשמה. אבל כיום..." הוא העביר במטו סביב כמצביע על המובן מאליו, הכול הנהנו בהבנה. "כיום כל שנותר לי ממילה זו הוא זיכרון, כמו ערפל, כמו פניו של חבר ילדות שהפכו מטושטשות..." שקט שרר כשסיים דבריו שקט הכופה שיפצה מי מהם את פיו.

"יש לי קעקוע דהוי בתחתית גבי." פרץ האדון בחליפה המכופתת שלא נכונה, לחלוטין מתעלם מנושא השיחה המדובר, "האם הוא סמל לחיי הקודמים, חיי הנעורים אותם בזבזתי בשתייה והוללות?" כשסיים את דבריו הביט הלה סביב והבין כי דבריו מזכירים לחבריו את אשר העדיפו לשכוח, עיניו שבו לכוסו הריקה והוא נדם.

"כפי שאתה רואה..." סיכם הזקן בפנותו אל יקותיאל, "כולם מחפשים. תבורך על שהזכרת לנו נשכחות אך הריני מבטיח לך, אין לאיש פה שימוש בשפיותך, מכור אמתחתך במקום אחר." עיני הזקן היו כה חמות ומלאות הבנה כך שיקותיאל לא רצה להעמידו על טעותו, אך צרתו לא היתירה לו לסוב לאחור בלי תשובה.

"לא, זה לא זה. אינני רוצה למכור דבר..." אמר בשקט, עדיין חושב על מילים בהם ינסח שאלתו. "איבדתי את..." הוא הרים מבטו כמביט בכולם יחדיו ושולח ידיו לפתוח מכנסיו.

רעש מי אסלה פורצים, שבר את הדממה והסקרנות באופן לא צפוי.

גבר רביעי רזה וגמלוני, לבוש מכנסיים לבנות וחולצה מלוכלכת, נכנס אל החדר מחדר השירותים מנגב

ידיו בחולצתו. תחת אפו התנוסס שפם עבות, "דבר מה מוזר ביותר קרה לי..." אמר בקול בריטון עמוק ותחת שפמו התנוסס חיוך שליו. שלושת היושבים שינו את מבטם מהציפייה פעורת העיניים המכוונת אל יקותיאל למבט בוחן ומתעניין המכוון אל חבריהם ההולך לכיסאו, כאילו בין רגע איבדו עניין בבעל הצרה ומצאוהו בסיפור חדש.

כשראה האדון כי עיני הכול נסובו אליו, התיישב על כיסאו המוגבה בדילוג (מתעלם מיקותיאל כמתעלם מרחש ברקע) והחל מדבר והוא בוער מהתרגשות; "עסקתי בפעילות מעיים מבורכת כאשר שמעתי צליל מוזר מתחתי..."

"האם זה היה מסוג הנשיפה המקוטעת המאלצת דרכה לחופשי?" נכנס השמן הנמוך לדבריו ועל שפתיו חיוך עסיסי וסמוק.

"או אולי היה זה כצלילו של דגיג קטן מדי למאכל העושה דרכו בחלקלקות חזרה אל המים?" שאל האדון בחליפה המכופתרת שלא נכונה בטון פיוטי וגבות מורמות.

"לא. זה נשמע יותר כתפיחה עמומה ושקטה, כמו אגרוף על כרית", גזר האדון השדוף.

יקותיאל כחכח בגרונו כדורש תשומת לב. האדון הרזה שילח בו מבט ששיקף כי ניפגע עמוקות מהיעדר נימוסיו של הלה והמשיך בדבריו.

"ובכן..." הוא היסב ליקותיאל מבט מלא לאות, "לא נתתי לזה לעצור אותי ממעשי אך בכל זאת זה לא נשאר אותו הדבר מאותו רגע." הוא רכן מעט קדימה ועניו הצרו, בלחישה המשיך את דבריו "הקול העמום הזה הדהד בראשי ולא נתן לי את הפנאי והנחת הנדרשים לריכוז העדין של ביצוע המעשה כהלכה..." שלושת מאזיניו הטו אוזן כבדה בסקרנות מתגברת. יקותיאל נדם, מכבד את המעמד.

"קמתי" פתח האדון הרזה, הרים קולו וראשו יחדיו והמשיך, "מקפיד שלא לנגב טרם אביט... והסבתי מבטי לאחור..." הוא קפץ מכיסאו ונסב לאחור ובטון כמעט מאשים שלח יד פשוקה מטה, "צף! ... מתגרה! ... הביט בי חזרה בגאון... הכבוד העצמי שלי...". הוא התמהמה רגע קט כמתענג על השקט הנדרש למוחות הפשוטים סביבו להבין את הבדיחה וכשראה לנכון הרים ראשו בחיוך עניו פעורות וגבותיו מורמות בהבעה מרוצה. אך בטרם החלו הנוכחים לצחוק (אם אכן לזאת ציפה) נשמע קולו של יקותיאל "כן!"

"כן?" שאל הגמלוני המשופם בכעס וזלזול.

"זה מה שאיבדתי." קרא יקותיאל והוא שמח על כך שיש לו חבר לצרה.

"את כבודך?" שאל הזקן.

"איך אפשר לאבד כבוד?" שאל השמן.

"אפשר... אפשר..." התוודה האדון בחליפה המכופתרת שלא נכונה והכול הסבו אליו מבט מרוגז. איש

מהם לא רצה לזכור את מה שהוא, בעקשנות, ניסה להזכיר.

"בחור צעיר" פסק האדון המשופם והוא כעוס וממורמר. "איני יודע מי אתה או מדוע אתה נמצא כאן, אך כבוד לא מאבדים בין לילה. אני עמל זה שנים רבות לאבד את שלי והיום, בעודי יושב בבית הכיסא, אחת ההנאות המעטות בהן התגאיתי עד כה, גיליתי כי אף הנאה זו אבדה ממני ואיתה אבד לי אחרון הטעמים לחי". עכשיו, ברצון לשתף חוויה שכזו עם חברי הקרובים, חוויה שהכול יסכימו איתי שאינה חפה מהטראגי, מצאתי לנכון לספר זאת כבדיחה. בדיחה אותה אתה, עם חוש תזמון מהנוראיים בהם נתקלתי בחיי, קלקלת".

"הייתה זו בדיחה?" שאל הזקן.

"הייתה זו בדיחה!" השיב השמן.

"בדיחה... כן, כן, עכשיו אני מבין, הייתה זו בדיחה!" קרא האדון בחליפה המכופתרת שלא נכונה והחל צוחק באילוץ.

הסובבים, שלא רצו להיחשב כאנשים חסרי הומור החלו צוחקים גם הם ובמהרה החל הצחוק להתגלגל בין כתלי המסבאה. המשופם הגמלוני הביט סביב. כה חושש היה מפני חשיפה שתביא עמה כאב נוסף, לבל יקדימו מי מהמסובים וישחק על כאבו שמיהר להקדים תורופה למכה ואמר כי בדיחה הייתה בפיו, להבדיל מווידוי. ובראותו כי הכול צוחקים חייך אליהם בעיניים מבריקות והצטרף לצחוק עם חבריו. כדרכו של צחוק חדל זה להיות מאולץ על שפתי הנוכחים ובמהרה החלו כולם צוחקים יחדיו בכנות, אינם יודעים מדוע אך שמחים על ההקלה הרגעית שיש בדבר.

יקותיאל שהבין כי לא כאן ימצא פתרון לבעייתו הנהן בינו לבין עצמו ופנה לצאת, מוחו לא ניסה להבין את פשר הבדיחה התמוהה, אם אכן הייתה זו בדיחה. מאחוריו עוד שמע את צחוקם של השיכורים ואת הגביר הרזה קורא בקול מאושר "אני חייב לומר שאין לעמוד על ההקלה שאני חש מאז..." והכול פרצו בצחוק בשנית כמקהלה.

מאוכזב, יצא יקותיאל את בית ההילולה. האם כאן שתיתי לשוכרה ליל אמש? שאל בינו לבינו, והנה נדמה לי כי לא הייתי פה מעולם.

ד.

השמש עדיין עמדה בשמיים, עמדה וקפחה. ירושלים, ארץ תלאובות, נצרבה תחת הרקיע, נסדקת ונפערת נוכח השרב. יקותיאל, ראשו מורכן מטה להקל על עיניו הצורבות, החל חש בחמיצות מבחילה עולה בגרונו. עיניו נעו כמטוטלת בין המדרכה וגופו הלך ושוב והוא רכן מטה, משעין ידיו על ברכיו לבל ייפול בפרץ הסחרחורת שאחזה בו.

נגיעה מקרית זו במכנסיו גילתה לו בליטה רבועה וקשה שהציצה מתוך כיסו. מופתע בחן יקותיאל את מכנסיו וגילה כי לא שלו הם ובעצם, קטנות הם עליו במידה לפחות (מצבו לא הביאו להבחין בכך ואי הנוחות שחש נכללה עם שאר תחושותיו). הוא פתח כפתור מכנסיו להקל על רוחו והוציא מכיס מכנסיו הזרות את קופסת הסיגריות שהוטמנה שם.

למרות שמעולם לא היה מעשן חשב כי אין שום סיבה שלא להתחיל עכשיו ותחב סיגריה אחת לפיו. טעם נשיקה מליל אמש, נשיקה מרה ויבשה, דבקה לזיכרונו. הייתה זו הפיסה היחידה שראשו הדואב הצליח לזכור, מלבד שתייתו המרובה והקצב, אותו קצב עמום החוזר על עצמו בלולאה בתוך ראשו.

ואש? חשב יקותיאל ובפיו ניצבת זקופה הסיגריה, דבר אינו כשורה.

לפתע צל סכך על פניו, רעש ניצוץ וחום להבה הופיעו ומאחוריהם, אווז במצית, עמד נער צעיר ונאה. "תודה" ענה יקותיאל, מנסה להיזכר מדוע נראה נער זה כה מוכר לו כך כשהוא מדליק ראשה של סיגריה הנזקפת מפיו.

"אבל אמרת לי שאתה לא מעשן" אמר הנער וקולו היה כמעט נעלב, הוא דיבר אל יקותיאל לא כזר ולא כמכר, כחבר דיבר עימו, חבר טוב. "תמיד הם משקרים לי" מלמל הנער בינו לבינו, מבטו מכונס. לאחר שתיקה ארוכה הבחין הנער באי נעימותו של יקותיאל ופנה אליו בהבנה "אתה באמת לא זוכר?" ובהשפילו עיניו בשנית הוסיף, "לפעמים הם לא זוכרים אחר-כך...". במבט בוחן שאף יקותיאל מלא ריאותיו עשן.

"לא..." ענה יקותיאל כמתוודה. "אינני זוכר דבר" קולו כמפוהק היה מפאת העשן היוצא ומתבולל באוויר העומד.

"לא את הלילה? לא את הבוקר? ולא את המתנה?"

"דָּבָר", ענה יקותיאל, ראשו נע לשלילה בעוד הוא גולל במוחו את פשר המילה 'מתנה'. ראשו פעם בכאב, יום זה על כל מאורעותיו הכביד עליו והשמש הסוככת הוסיפה משקל על משקל.

שמש ערב החלה מאדימה בין שני מבנים אפורים וסנוורה את יקותיאל. אבני ירושלים שכיסו אותם היו לחומות הסוגרות עליו. טעם אפר הסיגריה דבק לחיכו, מר ויבש. שיעול עלה בגרונו אך נאטם בלועו כמסרב לצאת. כל ששתה ליל אמש שטף כגל את זיכרונו, ראשו הלם ובחילה נוראה תקפה אותו. הוא שמט את הסיגריה מידו והשפיל זוג עיניים זגוגיות שסימן שאלה נשלח מהן על הקרקע, מחפש אחיזה. "בחילה?" שאל הנער. קולו השיב את קיומו לעולמו המעורפל של יקותיאל. "לפעמים הם מקיאים וזה עוזר להם". המילים האחרונות נאמרו בקור.

עוד לא סיים הלה את המשפט שהגה והנה רכן יקותיאל מטה ושיחרר מפיו שצף קצף של נוזלים מרירים. "התרופה, מרה היא ולפעמים הם מקיאים בגללה." הנהן הנער ואחז בכתיפו של יקותיאל שנתה ליפול

על צידו.

השתעל יקותיאל, חוטי מזון עוד תלויים משפתיו והוא מנגבם בשרוול חולצתו. "דיברת על מתנה" כחכ יקותיאל, "איזו מתנה?".

"בגלל התרופה הם לא זוכרים. את שנתתי לך נתת לי." אמר הנער ומילותיו נשמעו כסיסמא סתומה, "לפעמים הם רוצים להשיב את מתנתם לחיקם. האם גם הוא רוצה?" קולו של הנער היה נוגה וזר מילותיו היו כמילים לא שלו אשר נאמרו במעין הסכמה עם כורח ארור.

יקותיאל, שהבין במה מדובר (עד כמה שניתן היה להבין), הרים עיניו בבעתה אל הנער. הלה הביט בו חזרה במבט כה שקט ושליט עד שחלחלה עלתה בגרונו של יקותיאל ושוב רכן הוא. אך קיבתו ריקה הייתה ומלבד טעם מר וחמוץ שמילא את לועו, לא פלט דבר.

הנער עמד, מביט בגביר המרוקק מולו בעין בוחנת שעה קלה ולבסוף הנהן בהשלמה מאוכזבת החל ממלמל בינו לבין עצמו "את שנתתי להם לעולם לא אוכל להשיב והנה הם מבקשים להשיב את שנתנו לי" ולאחר הוסיף, פונה ליקותיאל כשראה כי הלה השיב נשימתו "בוא". עוד לא שמעו יקותיאל המשתעל, נסוב הנער והלך לו.

כשראה יקותיאל כי הנער הולך לו ונעלם החל עוקב אחריו בשתיקה כנועה.

ה.

הלכו הילכו להם בינות רחובות ירושלים והנה פנה הנער ימינה אל תוך סמטא צרה שאין קרני השמש מגיעות אליה. לאחר שחצה השניים, נעמד הנער דום והישיר מבטו.

תלים תלים של חול נעמדו לצידה האחד וחצץ ואבן נערמו לצידה השני. האדמה מולם נחפרה ופיגומים פיגומים ניצבו אילמים מברכים לשלום את השמש השוקעת בברק אחרון מקרניה. "הרי לך ירושלים", אמר הנער, "היות ומדי שנה אומרים בגולה 'בשנה הבאה בירושלים הבנויה' ובכל זאת לא פוקדים אותה אף לא לביקור – היא בשלה נבנית וגדילה ונבנית. משל הייתה מחכה שתבוא השנה בה תהיה כבר בנויה ויבואו כל מבטיחי ההבטחות" ובשקט הוסיף, "שנה זו, כך נראה, לא תבוא לעולם". יקותיאל חיך, אמנם דר בירושלים כל חייו אך תל-אביב הייתה משאת נפשו. רוחות הים הנעימות, האוויר הסמיך וריח הזיעה נעמו לו יותר מרוחות ההרים. איפה שבירושלים עומד לו כותל בתל-אביב יש חוף, היה עונה כששואלים לדעתו בנושא.

"האם אי פעם נסעת בהרים המוליכים לירושלים מתל-אביב בשעת הזריחה?" שאל הנער הצעיר "פתאום האופק הירושלמי, שער הגיא וההרים נצבעים זהב בעוד שלגבך מתגלה תל-אביב בחד-גוניותה האפורה, זו מתגלה רק בשעות שקטות אלה של הבוקר, בלילה העיר הזו כולה מתגייסת להסוות

אפרוריותה בצבעים מלאכותיים". יקותיאל חייך, הרי זו השעה בה היה נוהג לחזור לירושלים, "לבלות את הלילות בעיר האשליות ובבוקר לעלות אל עיר המנוחות" הוא אמר בשקט. משפט זה, שהיה יוצא מפיו ברגעי אושר, נאמר עכשיו בפנים קפואות וכמעט ללא קול.

"נלך" אמר הנער בניעור כתפיו ושב על עקבותיו חזרה אל הרחובות המפולשים והצרים של שכונות עיר הקודש.

הילכו השניים עוד מספר דקות והשמש הלכה ונעלמה לה ורק אלומות ארד בשולי הענן היו לה לזכר. רוחות ההרים של ירושלים שרקו בין המשעולים הצרים והכבישים.

תריס חנות עלה ונפתח. שבת יצאה עזבה לה והנה אנשים לבושים בחליפות עטורות גיהוץ ולובן יצאו את פתח בית תפילתם והם משיחים בינם לבין עצמם ושיחתם קורנת שלווה. יקותיאל רצה לקרוא להם, לצעוק את כאבו להולכים ושבים אך אלה מעולם לא ראו בו בן אנוש, רק בוז וניכור הכיר מדמויות אלו המתהלכות בצאת השבת כקדושים, מדוע עכשיו יוכל לפנות אליהם לעזרה? כל מה שהכיר מקדושים אלו אמר לו כי אם יפנה אליהם כל מה שיקבל בתשובה יהיה רק מילות שטנה ושמחה לאיד. ומדוע? חשב, האין שפתי כשפתם? האין שמי כשמם? התשובה לשאלות אלה תמיד הייתה ברורה לו אך מעולם לא הייתה בה הקלה.

פנסי הרחוב דלקו ואורם עודנו זעום ליד קרני השמש המשתהות באוויר בלעדיה. ליד שער ברזל נמוך המוביל לחדר מדרגות של בית דירות קטן נעצר הנער ויקותיאל עימו.

.I

כשהגיעו לשער ביתו של הנער, דלת עץ רעועה ופרוצה, שאל אותו יקותיאל "כאן אתה גר?" מתעלם ענה הנער בעודו פותח את הדלת, "הם מרעישים כי אינם יודעים שאבי ישן, ידעו זאת מעתה ויסקיתו". נכנסו השניים בפתח הדלת והנה הם בחדר לא חדר, ריק מתוכן ומלא זוהמה ושקט שרר בו כבחדר תפילה לאחר התפילה. ריח חריף ומר חדר אל אפו של יקותיאל והוא על-אף שמאומה לא היה בקיבתו רכן בשלישית ופלט כאדם שאכל לשובע.

"זה קורה" הנהן הנער באישור ולקח מטאטא מעופש שעמד ליד ארון ריק שדלתותיו הפתוחות שעונות היו על ציריהן העקומים כנוטות ליפול. את אשר טאטא דחף הנער אל מפתן ביתו. מבעד לתריסים המוגפים הציץ לובן אורו של פנס רחוב. תחת החלון, מיטה חסרת מצעים עמדה עירומה.

מוזר, חשב יקותיאל, אמר הנער כי אביו ישן והנה ראיתי את כל ביתו ואין פה איש מלבד שנינו. הנער פנה לשידת מגירות שבלטה בין רהיטי הבית בניקיונה וניצבה כחדשה מאירה את החדר, על השידה הוצבה תמונה דהויה של גבר מזוקן היושב על כורסה ועיניו עצומות וזקנו ופאותיו הלבנות

מוכתמות בצהוב הטבק. "יסלח לי כבודו", פנה הנער לתמונה, "גבר רצית ולגבר בכית והנה שוב נלקחת גבריותו של בנך". קולו של הנער רעד מפחד והוא פתח את העליונה שבמגירות השידה "אם יבקשו מתנתם בחזרה ייקחוה וילכו", סינן. המשפטים האלה נאמרו בהסכמה כנועה, משל היה הוא אסיר מוכה המקבל את דינו.

מבועת, צעד יקותיאל קדימה אל פי המגירה ומולו, זה ליד זה, ניצבו מספר אברי זכרות רפויים. כל אחד שונה בגודלו וגונו.

"ייקחו את שלהם וישאירו את השאר", לחש הנער והתיישב על מיטתו בעיניים מושפלות מטה וידיים כמוסות בין ברכיו, כילד מוענש היושב בפינת הכיתה ומאמץ גבותיו שלא לבכות. "איזה מהם שלי?" שאל יקותיאל בקול חרד. "איזה מהם אקח?" הוסיף בשקט.

הנער לא ענה, נראה היה שהוא מנסה להיעלם אל תוך מיטתו, כתפיו כונסו קדימה וגבו התקמר מטה כמציר סימן שאלה. יקותיאל הסב מבטו אל הנער, עדיין מחכה לתשובה אך כל שראה הוא את הילד המתכדרר הזה מתנדנד הלך ושוב.

מיואש גולל יקותיאל בתוך פיסת בד שהייתה זרוקה לרגליו את האבר הראשון שידו אחזה בו ופנה ללכת בזריזות.

בהגיעו אל הדלת היוצאת מהבית אל עולם השפיות עצר יקותיאל מתמהמה והביט בנער. הנער הרים מבטו, כמו חש כי מביטים בו ובעיניים נוצצות שאל וקולו קולו של ילד, מלא תום וטהייה; "מדוע אתה לובש את מכנסיי?" יקותיאל הביט בו ולא השיב.

"הם שלי, תחזיר לי אותם! אסור לקחת בלי רשות!".

עיניו של יקותיאל נפערו לרווחה, נחיריו התרחבו, הוא שמט מידו את החבילה שאחז בה ופנה אל הנער. מעולם לא היה אדם אלים, הוא לא זכר אפילו סתירה שסתור אך הנה הוא רוכן מעל הנער ובאגרופים קמוצים הולם בפניו בחוזקה, הוא לא יכול היה לעצור זאת, לא יכול היה לחשוב, כל היום הזה שתק ועכשיו הגיע תורו לדבר. "אסור לקחת בלי רשות?" צווח בעודו מנער את הנער בחזקה בכתפיו וסותר לפניו, "מה איתי?!" הוא הולם באגרופו בפניו של הנער. "מה עם הכבוד העצמי שלי?" דם זלג מפרקי אצבעותיו אך הוא לא חש כל כאב. "מה עם השפיות שלי?!" המשיך זועק ומכה, מכה וזועק "מה איתי?!" מתנשף הוא עצר. הילד ישב וראשו מוטל לאחור בשיעול קטוע הרים ראשו מעט והסיט עיניו אל יקותיאל, עיניו נראו כמבקשות להיבלע בארובותיהם וצבעם שחור וסגלגל, אפו היה לבן ונפוח ודם ניגר מנחיריו. שקט שרר בין השניים. עיני היוקדות של יקותיאל ננעצו בפניו של הנער והנה הוא מחייך. "גבר מכה, גבר לא בוכה", לחש הנער בקול לא שלו. כבשיכרון קרב התחיל מכה יקותיאל את הנער שנית ובכל מכה נטה כל גופו לעברו, לא ידע עוד אם הוא הולם באגרופיו או אם כל גופו היה לאגרוף אחד כל שידע היה צחוקו

של הנער שבקע מגרוננו עת הלה רכן כדי לירוק דמו.

ש.

כששכך הצחוק ושבה הדממה אל החדר חזר יקותיאל אל גופו, הוא הביט סביב והחל צועד לאחור מבוהל, לקראת צאתו רכן מטה ואסף לידי החבולות את החבילה שלו. הוא לא זכר דבר מאותם רגעים, רק נשימתו הכבדה ואצבעותיו האדומות היו לו לעד. הוא לא ידע מה היה על הנער, האם הוא מת? הוא חשב על אביו של הנער, הקם משנתו לגלות את בנו שרוע פרקדן, אך האם היה לו אב? מיותר לחשוב על כל אלה, ככל שאחשוב על כך יותר, יותר אתקרב לשיגעון. כשיצא את הבית היה הכול חשוך סביבו, פנסי הרחוב כבו. הוא רץ ברחוב מבלי לדעת לאן, פונה בכל פניה שהוא רואה.

לפתע הבין שהחושך מקיפו מכל עבר זה זמן רב, ושהוא לבד, רק הוא והבתים על אבניהם הכסופות באור הלבנה. הוא המשיך לרוץ אנה ואנה וגילה שהחושך והבדידות נעים איתו. הוא פנה אל סמטא חשוכה שריחה היה לו מוכר, אולי כאן ימצא אור, אולי כאן ימצא עזרה אך גם שם היה לבדו.

הוא המשיך חוצה את הסמטא. רגליו כשלו והוא מעד, נפל והתגלגל. ראשו נחת על ערימה של חול. הוא הרים את ראשו וראה עצמו מוקף, סביבו עמדו בגאווה פיגומים פיגומים והם בורקים באור הלבנה, מביטים עליו, שופטים אותו. הוא השפיל מבטו מפניהם ביראה, בבושה. במאמץ להתחמק, לנצח, הוא טיפס על תל החול עליו נחת ונשכב על גבו כאילו הייתה זו פסגה כבושה. רוחות ההרים של ירושלים שרקו באזנו, חדרו לעצמותיו, אידו את זיעת מאמציו. העיר הזו, העיר שכה שונאת אותו לכדה אותו בין סמטאותיה הצרות. לכדה אותו בכשפיה העתיקים והנה הוא שלה ושפתו שפתה. "איני מבין" אמר "איני מבין דבר".

על השולחן

על שולחן הכניסה של הלובי למלון המסופח לאוניברסיטה הלאומית עמד חבר המועצה לתכנון עתידי. מאחוריו ניצבו שאר חברי הפאנל שחיו כל אחד לתורו לדבר. אף אחד מהם לא הקשיב לו, כל אחד מהם היה עסוק מדי בהרצת הרצאתו שלו בראשו. על הרצפה מסביב לשולחן, פזורים בכל רחבי הלובי, ישבו או שכבו הסטודנטים של הדור הבא. גם הם לא ממש הקשיבו לחבר המועצה לתכנון עתידי. הוא פשוט לא דיבר בשפה שהם הבינו. שלא יהיה ספק, הם הבינו את המילים שהוא אמר, אבל השפה, כמו כל דבר אחר בעולם הזה, כפופה לתהליך של התפתחות מתמידה ושפתו של כל דור אינה שפתו של זה הקודם. בין הסטודנטים של הדור הבא ולחבר המועצה לתכנון עתידי עמדו ארבע דורות ושפתו נשמעה להם כמו מסר קדמוני מהעבר.

"הסינים!" חבר המועצה לתכנון עתידי הרים את קולו כדי לעורר את הקהל המנמנם, כשהוא ראה שה לא עוזר הוא השיב את קולו הצפצפני לגובהו הרגיל "הסינים, או כך לפחות קראו לגזע זה של אנשים באותה תקופה... ככל הנראה, היו הראשונים להשתמש בזה. לפני שהמערב הבין מה קרה יצאה הודעה רשמית שאמרה ואני מצוטט עכשיו מלוח דפוס עתיק שוועדה לארכיאולוגיה אנושית מצאו: 'הרפובליקה העממית של סין גאה להכריז שפרוייקט 'השלב הבא' הסתיים בהצלחה.' " חבר המועצה התכוון לשתוק לרגע, במעין פאזזה דרמטית, אבל חוסר האיכפתיות המשווע של הקהל גער בו להמשיך את דבר ואם אפשר גם לסיים אותם "...מבחינת המערב זו הייתה יריית הפתיחה למרוץ החימוש של המאה ה-21 – המרוץ האבולוציוני. אחרי הניסיון הכושל של המאה ה-19 לכבוש את הטבע, והניסיון הקטסטרופאלי של המאה ה-20 לכבוש את החלל, יעד חדש ניצב בפני האנושות עם שחר המאה ה-21 – כיבוש האדם." היה לו עוד הרבה לומר, אבל הוא ראה בכך טעם וכך, בשקט, הוא סינן את המילים "אני מתכבד להזמין את יו"ר תת-הוועדה לרפואה גנטית שיסביר לכם את הנושא המרתק הזה" וירד מהשולחן. בדרכו למקומו הוא חשב שהם עשו טעות מרה בכך שהם קיצרו שת מערכת ההשכלה הגבוהה ליום אחד בלבד שבו נדחס כל הידע הנצבר של הדורות הקדומים, והוא נזכר בנוסטלגיה שימיו שלו כסטודנט, שלושה ימים שלמים היו להם ללמוד החומר, שלושה ימים שבהם אפשר באמת להיכנס לתוך הנושאים ובאמת להתמודד עם השאלות הקשות.

אחריו עלה למרכז השולחן יו"ר תת-הוועדה לרפואה גנטית, הוא היה לא פחות זקן מקודמו וקולו היה לא פחות צפצפני, לסטודנטים הספיק מבט אחד בעכברון המזדקן הזה כדי להבין שמהפה הקטן של זה שופ דבר טוב לא יכול לצאת. "תודה רבה כבוד חבר הוועדה" התחיל יו"ר התת-ועדה לרפואה גנטית את

דבריו "ובכן... חידוש זה לא היה אפשרי אלמלא תגליתו של הפרופסור המהולל, זוכה פרס נובל לרפואה, יוהאן פינקלפלסט, מאוניברסיטת היידלברג אשר, במאמרו המהפכני "על האצת הדיאלוג הרפלקטיבי של RNA", גילה לעולם כולו את מהות טיבה של האבולוציה. "זו לא הייתה הפעם הראשונה שבה יו"ר הוועדה השתתף ב'יום לימודים' ולכן הוא ידע שאין טעם להתעצבן או אפילו להרים את הראש אל הקהל ולכן הוא המשיך למלמל את דבריו בתקווה הכוזבת שאולי אחד מתוך הקהל המנומנם יקשיב. "המאמר סוכם במילים הבאות: "מתוך הנתונים שהועלו כאן, ניתן להודות מבעד לכל ספק סביר, שהתהליך האבולוציוני מתרחש במהירות של פי 4.54 מהצפוי אצל סובייקטים אשר נחשפו לנסיוב JF882, זאת הודות לאופן הרפלקטיבי של ה-RNA המגורה המשפיע באופן ישיר ומיידי על מבנה ה-DNA, אשר עד כה האמנו – באופן שגוי – כי הוא בלתי משתנה. " כמה סטודנטים התחילו להרעיש, שיחה שהתנהלה עד כה בשקט פרצה פתאום והדהדה בחלל, שלושה שומרים שניצבו ליד הכניסה מיהרו למקור הרעש, כל אחד מהם הרים אחד מהסטודנטים המרעישים וגרר אותם החוצה מהמתחם.

באדישות מוחלטת יו"ר תת-הוועדה לרפואה גנטית המשיך את דבריו: "ממומנים על ידי חברות התרופות, העיתונים החלו להסביר לעם את פשר המאמר: "האבולוציה", כך הם טענו, "אינה רק תהליך הנמשך מיליוני שנים – הוא מתרחש בכל יום ובכל רגע נתון. " כדי לייצר הוכחה הם השתמשו בשיבוש גס של טיעון אנושי עתיק שנקרא 'הפרדוקס של זינון': כדי להגיע מנקודה אחת לשנייה, לדוגמה מהקוף אל האדם הקדמון, חייבים לעבור בכל נקודה ונקודה בדרך בין הקוף והאדם. לפיכך האבולוציה אינה מתרחשת בין שלבים שונים, ואף לא רק בין התת-שלבים של כל דור ודור, אלא אפילו בתוך כל פרט ופרט כתהליך המתמשך מהלידה ועד המוות. " יו"ר התת-ועדה חיך, הוא ידע שאף אחד מהסטודנטים לא יצליח למצוא את הכשל בטיעון. "מיד אחרי ההסבר המופשט והשגוי נאמר כי חברות שונות החלו לעבוד על תרופה שתתבסס על ה-JF882 ותוצע לציבור הרחב. התרופה, כך הם טענו, תגרום לכל הנוטל אותה לחוות שינויים אבולוציוניים מואצים בגופו. " יו"ר התת ועדה לרפואה גנטית כיחך בגרונו. הוא סיים את דבריו ועתה נותר לו רק להעביר את רשות הדיבור למרצה הבא. "אני מתקבד להזמין לכאן את חבר וועדת המשנה ההיסטורית לניתוח דברי דפוס אנושיים שירחיב על האופן שבו החל השימוש בתרופה.

חבר וועדת המשנה ההיסטורית לניתוח דברי דפוס אנושיים לא חיכה לתורו, הוא היה באמצע קריאת מאמר חדש שיצא לדפוס באותו הבוקר, כשרמזו לו שתורו לדבר הוא נאלץ לחדול את הקריאה. בחוסר עניין מוחלט הוא קיפל את העותק של המאמר, הניח אותו וקם לעמוד על השולחן. במונוטוניות מוכאנית הוא החל חוזר על המילים אותן הוא אמר לכל כיתה בכל יום לימודים עד כה: "ובכן..." הוא שאף מלא ריאותיו באוויר והחל מדבר במהירות דיאקטית "לא היה סוף לספקולציות, היו אלה שטענו שהתרופה, אם היא תהייה קיימת, תהפוך את כל הנוטלים אותה לבעלי כוחות מיוחדים – טלפאטיה וטלאקינזיס היו

הכוחות הנפוצים ביותר, אך היו אלה שהאמינו שהיא תגרום אפילו לכוח פיזי מוגבר, וליכולת לחזות את העתיד ואפילו לעוף. כולם, כמובן, טעו." משהו בקולו המונוטוני ובמהירות שבה דיבר, למעלה משלוש מילים בשנייה, גרם לסטודנטים להקשיב לדבריו ביתר מאמץ.

"התרופה הייתה אמורה לצאת בעוד כעשור וכשאני אומר עשור אני מתכוון לעשור בשנות אנוש. שזה, פחות או יותר מאה ועשרים דורות בזמן שלנו. משך הזמן הארוך הזה נבע מרצונם של חלק מבני הגזע האנושי לשחרר את התרופה לציבור הרחב רק לאחר שיערכו מבדקים רחבים של סוכנות התרופות העולמית, אבל אז הסינים שיחררו את ההודעה שלהם. איכשהו, מתחת לרדאר של כולם, הסינים הצליחו לספק את גרסתם לתרופה לכלל האוכלוסיה הסינית הצעירה. החברה הסינית שפיתחה את התרופה קראה לה EVOL, ללא ספק כבדיחה על המערב." חבר וועדת המשנה ההיסטורית לניתוח דברי דפוס אנושיים הרים את עיניו כשהחין ששקט מוזר שורר סביבו.

לתדהמתו הוא גילה שהסטודנטים מקשיבים לו. נרגש, הוא שכח מהמאמר אליו רצה כה לשוב והחל מדבר ביתר רגש: "החשש מפני עליונות מטאפיזית של האויב, מלובה על-ידי תיאוריות שונות לגבי ההשפעות האפשריות של התרופה עורר את העולם כולו למרוץ החימוש החדש. כל מדינה ייצרה את הגרסא שלה לתרופה והחלה לספק לאזרחיה בהקדם האפשרי. אף מדינה לא רצתה להישאר מאחור." בתקווה שהוא יצליח לשמור על הקשבתם של הסטודנטים הוא סימן, בזמן שהוא דיבר, לחבר הפאנל הבא לעמוד במקומו. זה לא היסס ואף לעמוד על השולחן לצד חבר וועדת המשנה ההיסטורית לניתוח דברי דפוס אנושיים שסיים את דבריו במילים: "עכשיו, ימשיך מכאן, סגן היו"ר של הוועדה הלאומית לפיזיולוגיה ומייסד התת ועדה לאומנות."

הלה לא היסס לשנייה ודיבר בדיוק מהמקום שבו קודמו הפסיק: "רק מספר חודשים לאחר הזריקה החלו להיראות תוצאותיה. מי שזכו לקבל את הזריקה הוכיחו יכולות אינטליגציה מוגברות ביותר, מבנה הגולגולת שלהם השתנה וקיבל את צורתו המוכרת לנו היום – עם האונות הקדמיות מוגדלות וארובות העיניים השקועות. הבהונות הקטנות ברגליים האחוריות שלהם נעלמו כליל. בתוך שנה העולם חווה פרץ מדהים של יצירתיות, פילוסופיות פראקטיות החלו לבשר שלום עולמי, רנסאנס חדש קם בעולם האמנות שגרם לזה הקודם להיראות חיוור לידו. הדת הפכה רציונאלית והרציונאליות הפכה לדת. גישות כלכליות חדשות הוכיחו והדגימו כיצד ניתן לקיים חברת שפע שוויונית ובתוך מספר שנים אחרון הרעבים שבע. טכנולוגיות חדשות אפשרו בניית מנועים נקיים בעלי אנרגיה כמעט בלתי מתכלה שסיפקו חשמל לערים שלמות." מקהל הסטודנטים נשמעו רחשים של התלהבות. השומרים נעמדו במקומותיהם בדריכות. הם מעולם לא נתקלו במצב שבו הסטודנטים כולם הקשיבו בכזו רצינות.

בעיניים בוהקות סגן היו"ר המשיך לדבר "במקביל, עולם האינטרנט הפך לממלכה ווירטואלית הפתוחה

לכל, אנשים ניהלו שם חיים עשירים ומלאים זה עם זה תחת זהויות שונות. מכיוון ששפות התוכנה היו קלות להבנה לכל, כל אחד יכול היה לייצר לעצמו ממד מקביל שאליו הוא הזמין את חבריו. שפה חדשה נוצרה שהייתה פשוטה מספיק וגמישה מספיק שכל אזרח על פני הכדור יכול היה ללמוד אותה בתוך דקות וכך העולם כולו הפך באמת לכפר גלובלי. וכך, במשך כמעט שנתיים שלמות, הם חיו בגן עדן עלי אדמות. "הסטודנטים צהלו בשאגות עידוד והסכמה. היה זה כאילו לפתע פתאום בער בלבם ניצוץ של אותה מדורה קדמונית הקרויה אידיאולוגיה או אמונה או תקווה. סגן היו"ר של הוועדה הלאומית לפיזיולוגיה ומייסד התת ועדה לאומנות ירד עזב את מקומו לטובת המרצה הבא. הוא לא הציג אותו וזה לא ציפה לכך, שניהם רק רצו להמשיך את המצב הנוכחי של האזנה נלהבת.

"אבל", קרא המרצה הבא בקול גבוהה ודרמטי, "...תמיד יש אבל." ההמולה החלה נרגעת ולאחר הפוגה מספקת זה המשיך "התהליך האבולוציוני לא הפסיק. הראשים של האנשים המשיכו לגדול עד שהיה צורך במתקן מיוחד שיחזיק את הראש בצורה מאוזנת. כל הבהונות, בזו אחר זו, נעלמו מכפות הרגליים עד שהליכה זקופה ללא עזרים הפכה בלתי אפשרית. הפה נהייה קטן מדי ושריריו הפכו מנוונים עד שהיה צורך במכונות הזנה וקשיות בשביל לקיים את הגוף. במהרה כולם נשארו בביתם מחוברים למכונות המקיימות אותן בזמן שהם מקיימים את חייהם הרוחניים על גלי האתר של האינטרנט באופן מוחלט." דממה שררה בלובי של המלון המסופח לאוניברסיטה הלאומית. "והתהליך לא הפסיק. האינטליגנציה המוגברת גרמה במהרה לריבוי כה רב של רעיונות ותובנות מהפכניים עד שאנשים מצאו את עצמם פעמים רבות משותקים למשך שעות, אבודים במחשבתם. אנשים רבים ניסו לייצר תרופה שתבטל את התהליך, אבל מי שהצליח לחשוב על תרופה לא הצליח לבטא זאת במילים, מי שהצליח לבטא זאת במילים לא הצליח להפוך את המילים למעשים, כולם נעצרו במחשבתם קפואים ומשותקים." המרצה סיים את דבריו המוכנים. קהל הסטודנטים הקשיב בריתוק ממושמע. "גבירותי ורבותי, אני מתכבד מאוד להזמין לכאן את כבוד יושב הראש של הוועדה האופרטיבית"

הסטודנטים לא הכירו את יושב הראש של הוועדה האופרטיבית. הם כמובן שמעו עליו ועל הוועדה שהוא עומד בראשה, אבל היה משהו באוויר, איזה מתח בלתי מוסבר שהביא אותם לקבל את פניו של יושב הראש בכבוד שאבד מהעולם עם נפילת המונארכיות העתיקות של האדם.

"תודה רבה לכם" הנהן היושב ראש בחיוך מאופק הוא חיכה זמן מה שהצהלה תירגע ולו במקצת על מנת שהוא יוכל לדבר והתחיל את דבריו "בערך בזמן הזה אבות אבותינו הצליחו לצאת מהכלא שלהם בתוך המעבדות שבאוניברסיטת היידלברג. אבות אבותינו, כידוע לכולכם היו עכברי המעבדה של פרופסור פינקלפלאט." יושב הראש שתק לרגע והמשיך.

"בני הגזע האנושי בזו לנו. הם פחדו מאתנו. ערכו בנו ניסויים למטרותיהם האנוכיות אבל זה הזמן שלנו

להיות שליטים על הכדור הזה. עד כה הצלחנו ללמוד להשתמש בכלים, לדבר, לכתוב. הצלנו לביית את החתול ולהפוך אותו לחיית המשא שלנו. במהרה נלמד לייצר נשקים ונוכל להתגונן כך מהכלבים הארורים. טובי החוקרים שלנו עמלים על ניתוח ארכיאולוגי של בני האדם. המידע שהובא לפניכם ביום לימודים זה הוא התוצאה הישירה של מחקר זה. יש בידינו עכשיו מידע מספק לגבי הכרונולוגיה של העולם שנמסר בידינו למשמרת.

"אחרי שאבותינו הרוחניים – בני האדם, הצליחו להביא להשמדת עצמם הם הותירו את האחריות לעולם זה בידינו. עלינו ללמוד מטעויותיהם על מנת שאנחנו לא נחזור עליהם.

"לשם כך הקמנו מספר וועדות מחקר. הראשונה מהן, אשר אני גאה להיות חלק ממנה, היא הוועדה האופרטיבית – עליה לנהל את הוועדות השונות. הוועדה השנייה שהקמנו היא הוועדה האדמיניסטרטיבית אשר תפקידה הוא לוודא שהוועדה האופרטיבית שהיה פנויה לניהול התיאום בין הוועדות. יש לנו גם, כמובן, את הוועדה המבקרת, אשר תפקידה הוא לוודא את האופן שבו מנוהלות הוועדות האחרות ועל-ידי כך לדאוג שהתנהלות הוועדות יהיה תמיד בעל אפקטיביות מרבית. לשם כך, ובעצת הוועדה המבקרת, הקמנו את הוועדה המקשרת אשר, כשמה כן היא, מקשרת בין הוועדות השונות. ישנן כמובן הוועדה החוקרת אשר חילקנו אותה לשתיים – הוועדה האקדמית והוועדה המחנכת, וגם את הוועדה לענייני התפתחות. "אלפי הסטודנטים שהתקבצו בתחתית השולחן שאגו לנוכח הפירוט הביורוקרטיה הכל אהובה על גזע המכרסמים.

"בשביל לשמור על מבנה זה שהוא מופת של יעילות ניהולית חילקנו כל ועדה לשלושה אגפים היררכיים, כל אגף חולק לפי מחוזות ולכל מחוז ישנם צוותים ותת-צוותים הדואגים ששרשרת הפיקוד, כמו גם התהליך הניהולי ימשיכו לפעול ללא עצירות מיותרות." נקישות שיניים התרוממו מהקל, תחליף מספק למחיאות הכפיים של המין האנושי.

"נכון לעכשיו אנחנו רואים שישנו די מזון לכולנו היות וחלק מבני האדם נשמרו חיים הודות למכונות ההזנה שלהם ועוד לא החלו להרקיב. על פי החישובים של הצוות המתמטי מתוך האגף הסטטיסטי של הוועד הלוגיסטרי, ישנו מספיק מזון נגיש וטרי לעוד כחמישה דורות. אנחנו מקווים מאוד שעד אז נוכל ללמוד את הטכנולוגיה המורכבת שבה השתמש הגזע האנושי לפתיחת קופסאות שימורים."

יושב הראש הניף אחת מרגליו הקדמיות "אחי! זוהי שעתנו לזרוח! יש בידינו את הידע ואת היכולת.

אנחנו יכולים לצעוד קדימה יחדיו אל עבר עתיד טוב יותר לא רק לנו אלא לכל אוכלוסיית העולם!"

הצווחות הצייצניות של הקהל המשולהב נסקו מעלה. יושב הראש שתק זמן רב עד שהשאגות דעכו לחלוטין ושקט מתוח של ציפייה שרר בקרב הקהל.

"בשעה זו." יושב הראש דיבר לאט ובקול מלא רגש "בעוד אנו מביטים קדימה אל עבר העתיד. אסור לנו

לשכוח את העבר. אסור לנו לשכוח שכולנו היינו פעם עכברושים, אי שם בעברנו האבולוציוני. אין סיבה למלחמת האזרחים הזו. הלו הם בני דודנו. לא הם האויב האמיתי. כולנו יודעים שהאויב הוא העורב ועלינו לעבוד ביחד, יד ביד עכברים מפותחים ועכברושים מפגרים, על מנת לשחרר את כולנו מעולם של הטורפים המעופפים האלה." יושב הראש הנמיך את קולו כממתיק סוד "בימים אלו אנחנו עובדים במעבדתנו על נגיף חדש! נגיף אשר, כאשר נשחרר אותו על אוכלוסיית העורבים, הוא יגרום להם ליפול מהשמיים כמו גשם שחור של ניצחון מתוק!" שוב הוא היה צריך להפסיק את דבריו בעקבות שאגות הקהל.

"חברי! אני רוצה להבטיח לכם - בהתאם לדרישות הוועדה למען הגנה על זכויות החיים - אנו מפתחים את הנגיף ללא שימוש בניסויים בבעלי חיים ומאה אחוז מהבדיקות הראשוניות נערכו אך ורק על בני אדם אותם אנחנו מגדלים בנפרד מכלל האוכלוסייה בתנאים מצוינים." הלובי של המלון המסופח לבניין האוניברסיטה של היידלברג רעד מציוציהם הרועשים של הסטודנטים וכולם יחדיו, באות הזדהות משותף, הרימו את הרגל הקדמית הימנית שלהם באגרופ סגור באגודל.

המשורר המתגורר במרתף בית האופשטאדט

בניין. חלל ומלבדו מה? פתחים שונים קירות וחלוקה לעוד חלל. אך לתוך החלל הזה נוצק תמיד תוכן, כמו משמעות לתוך מילים, שאין לדעת מה טיבו ומה, אם בכלל, תהייה ההשפעה של יציקת תוכן זה או אחר לתוך אותו המקום. תשאלו אותי האם אותו התוכן בא בצורת רהיטים, אשיב כי לא בזאת עסקינן. איני מתכוון לחומרים הממלאים את החלל בשכר הדיירים אלא לחום הנוצק על-ידי הדיירים ולהשפעה של חום זה, של רוח זו, על הבניין עצמו ועל דייריו הבאים.

ניקח לדוגמה את הבית על פינת רחוב קרוגר ורחוב פורטשטראסה, הקרוי על שם הכומר פראנק האופשטאדט. פיסת נדל"ן נפלאה ללא ספק, קרובה למרכז העיר במידה המאפשרת הליכה קלה אך רחוקה דיו כדי שמחירי השכירות יאפשרו לקהל צעיר, סטודנטים וזוגות בשנותיהם הראשונות, להתגורר שם בנחת. המבקר במקום בשעות הערב יוכל לשמוע בחדות נפלאה שקשוק כלי אוכל, רחש מקלטי טלוויזיה, ומנגינות שונות. או בקיצור, את הצליל האנושי הזה לו ניתן לקרוא בפשטות – חיים. אך קולות אלו מגיעים מכל המבנים המקיפים את בית האופשטאדט אך לא ממנו.

בית האופשטאדט היה בראשיתו, כמו כל הבניינים באיזור, שייך למשפחת אצולה זו או אחרת אשר אין לדעת מה עלה בגורלה בימים הנוראיים ההם של המאה הקודמת. מן הסתם לאחר שהונפק על-ידי המדינה בזמן המלחמה הפך הבניין, בגלל קרבתו לבית הדואר המרכזי, כמו גם לתחנת הרכבת, לסוג זה או אחר של בניין ממשלתי שעסק, מן הסתם, באיזה הליך ביורוקרטי מדיני שמשום מה היה מאוד נחוץ בזמן המלחמה וחדל להיות נחוץ אחריה.

אך בימים לקראת סוף המלחמה, כאשר המדינה על כל נציגיה ושלוחותיה נאלצה להסתלק או להיתלות, נכנס אל הבית אותו הכומר המוזכר בראשית הסיפור והפך את הבית לבית מחסה ליתומי המלחמה אשר, אלוהים יודע, היו מהם רבים בסוף המלחמה.

כך הפך הבית בפינת רחוב קרוגר ופורטשטראסה ל"בית האופשטאדט", בית היתומים הידוע ביותר באזור בשנים שאחרי המלחמה. כה ידוע הוא היה, שאמהות היו אומרות לעולליהן "תאכל הכול או שאשלח אותך לבית האופשטאדט", או "אם לא תעצום עיניים ותירדם מיד, אשלח אותך עוד הלילה לבית האופשטאדט!", כאדם שגדל בימים ההם באיזור, אני יכול לספר לכם ממקור ראשון שבדרך כלל היה האיום נוחל הצלחה.

וכך, עם בוא הדור הבא של העיר לבגרות היה דימויו של הבית כה מאיים, שעל אף מיקומו המצוין והמבנה הבארוקי המרשים שלו שהצליח, השד יודע איך, להתחמק מכל המרגמות שירדו על האיזור

בסוף המלחמה, החל מחירו של הבית צונח עד אשר כל חסרי המזל וקורבנות הגורל של העיר, שידם לא השיגה למצוא לעצמם מגורים ראויים לאדם, נהרו להתגורר במבנה. עד אז קבלנים תאבי בצע כבר הספיקו לחלק את חלליו שוב ושוב עד אשר כל שניתן היה להשכיר היו דירות חדר עד חדר וחצי ולעיתים דירות מסדרון. המחיר היה זול אף יותר אם בחרת להתגורר בחדר מעבר הנמצא בין שתיים או אפילו שלוש דירות אחרות ומהווה, כשמו, מעבר מאותן דירות אל היציאה מהבניין.

כדרכי הבריות במהרה התווסף המיתוס אל ההיסטוריה והחלו אנשים מספרים את הסיפור הידוע על אותו הכומר האופשטאדט אשר על שמו קרוי הבניין היום, סיפור שאני באופן אישי מסרב להאמין כי הוא אמיתי, אך בכל זאת שמעתי אותו כל-כך הרבה פעמים מאנשים כה שונים שגם עלי השפיעה השמועה והנה אני מתוודה שאף אלי חדר הספק ואני חרד כי ייתכן והסיפור, לפחות בחלקו, מכיל את אותו קמצוץ של אמת הנמצא בכל סיפור אגדה.

כמובן, ככל אגדה עירונית, לסיפור גרסאות רבות, אך אני אנסח בקצרה את הגרסה הידועה ביותר: מספרים על הכומר האופשטאדט ששנים אחרי המלחמה, כאשר רוב יתומיו התבגרו ויצאו לדרכם, היה כה מכור לתחושת השליחות שמצא לו שפיתח נוהג לצאת מביתו אל הפארק ושם למצוא ילדים מבודדים, כמה שיותר צעירים יותר טוב, ולחוטפם חזרה אל ביתו שם היה כולא אותם ואוסר עליהם לצאת באיומים מחרידים. מאידך הוא היה מאכיל אותם ככל שידו הרשתה, מקריא להם סיפורים לפני השינה ועורך לימודים במשך היום שלא היו מביישים את הטובים שבבתי הספר של ימינו.

אני אישית איני זוכר גל של אבדן ילדים אך כן נתקלתי פה ושם בעיתון היומי בכתבה המספרת על תינוקת שנעלמה מעריסתה או על ילד שיצא לשחק ולא שב. בנוסף, יש להעיר כי מעולם לא פגשתי אדם שהודה כי גודל על ידי הכומר הרחום והרשע אך כן פגשתי אדון שהתוודה לפני שאדון אחר סיפר לו שפעם פגש בקבצן שמירר בבכי כי זה היה גורלו ולאחר מכן ביקש סכום בלתי הגיוני בעליל כנדבה לאביון שגורלו מר ממר.

אך מה הוא הקשר בין ראשיתו של סיפורי לתוכנו? זאת וודאי שואל את עצמו הקורא העירני ובצדק, בראשית מאמרי זה דיברתי על האופן שבו נוצק אופי לתוך בניין, אנרגיה שחייבות להיות לה השלכות. קישור בין המטען המטאפיזי של החלל כפי שהוא נתגבש עם השנים עם הקיום הנוכחי שלו וההשפעה של קישור זה על הדיירים הנוכחים.

אם כן, מדוע? למה בכלל להעלות סברה כה מופרכת, כה לא מדעית, כה משוללת הגיון? ובכן, עלי להתוודות שמניעי אינם מדעיים כמניעיו של חוקר מיסטיקן או פרה-פסיכולוג מפוקפק. אני מעלה את הסברה הזו משום שברצוני למצוא הסבר, סיבה, ואין זה מענייני אם היא נכונה או לא, בתקווה שבתוך הסבר סביר אמצא קצת שקט. איני יכול שלא להיאחז באמונה שהשגת הסבר כזה תוכל, ולו במעט להקל

עלי ואולי אף, בעזרת השם, להביא שינה לעיני העייפות, שכן אלה לא נעצמו מאז אותו ערב בו ביקרתי במרתף של בית האופשטאדט.

לפני נפילתי בכלא זה של ייאוש הייתי מבקר ספרות בעיתון נחשב ביותר אשר לא פחות מהטובים שבסופרי ימינו (איני מכחיש שסופרי ימינו אינם עולים על סופרי העבר) היו מתדפקים על דלתי בתקווה שאהיה הראשון לקרוא ולבקר את ספרם החדש.

קרה המקרה ובוקר אחד, בעודי מדפדף בעיתון היומי, עיני נחו על מספר שורות שיר שהוצגו תחת שם עט של משורר שלא הכרתי. היו אלה שורות השיר הנאות ביותר שראיתי מזה זמן רב, היה להם את חופש הרוח של שלי עם הסגנון המלומד של קולדרידג', היה להם את תחושת האפוס הקסומה של דבריהם הקאנוניים של משוררי יוון עם הקסם הבלתי ניתן לשכפול של איכות נעלה כמילותיו של שייקספיר או גיתה.

הקורא עכשיו וודאי מטיל ספק במהימנותי, או לפחות חושב את טעמי לדל שבדלים המוכן לזרוק את שמות הגדולים שבגדולים מבלי לחשוב פעמיים, את הקורא הזה אני מפנה למהדורת הערב של "החדשות היומיות", אשר יצא ערב חגיגות חמש העשורים לסוף המלחמה, שם הוא יוכל לקרוא את השיר ולהיווכח באיכותו בעצמו.

בכל אופן, לאחר שקראתי את המילים האלה וכמובן פרסמתי מאמר ביקורת משבח. יצאתי לברר מהר ככל האפשר מי הוא אותו המשורר וכיצד אני יכול להיפגש עימו. כפי שניתן להבין מההקדמה הרחבה, הפנו אותי לבית האופשטאדט הידוע, לדירת המרתף. איני יודע אם הייתה זו החרדה של תושבי העיר מפני המקום או גורלו הנורא של הבית, אך משהו הביא לכך שאראה את מה שראיתי ביום בו נכנסתי לבניין האופשטאדט.

דלת הכניסה הברוקית העידה על קיומו של אולם כניסה מכובד בראשית ימי המבנה אך לא לאולם גדול נכנסתי, אלא אל חדר מרובע קטן שקידמתו דלת מעלית ולידה דלת קטנה אשר הובילה לחדר המדרגות ומשני צידי החדר ניצבו דלתות עץ לבנות ואכולות על-ידי הזמן, וליד כל אחת מהן היה תלוי בנעצים דף ובו שמות הדיירים המגוררים מאחורי כל דלת, עשרות בכל דף ובניהם מחיקות אינספור. אדם המחפש קורת גג ונכנס לחדר כניסה זה חייב להיות אדם שמזמן עבר את סף הייאוש. אדן שאיכות חיים אנושית אינה אלה צל של זיכרון עברו. אי שם במעבי הבניין נפתח ברז ומאחורי הקירות מערכת המים הישנה השמיעה צלילים של עוגב עתיק. חיפשתי במשך שעה קלה את שם המשורר המבוקש בין השרבוטים השונים וכשלפתע נזכרתי שנאמר לי שהוא מתגורר בדירת המרתף ופניתי אל דלת המדרגות הקטנה. כיצד ניתן להסתפק בחיים כאלה? שאלתי את עצמי בעודי נכנס לחדר המדרגות הצר שריח טחב דחוס מילא את חללו.

בסוף הירידה במדרגות ראיתי לפתע פנים חמורות סבר מביטות בי בעיניים כמעט לבנות. ליבי בעט בחזי וחרדה החלה זורמת בעורקי נוכח אותן הפנים הקפואות. לרגע חשבתי שגופה מקבלת את פני, אך משהתקרבותי דיו, הצלחתי לראות שלא היה זה אלא דיוקן התלוי על קיר חדר המדרגות, דיוקן מחריד בהחלט אך בכל זאת, דיוקן ותו לא. התקרבותי לבחון את הדיוקן עד שאפי כמעט נגע בפניו, אכן מלאכת אמן. הדיוקן כולו הורכב ממשיכות מכחול עדינות וקטנות בצבעים שונים אשר, לו היו רכים יותר, היו משוייכים בנקל לאחד האימפרסיוניסטים אבל לא. הייתה גם אלימות במשיכות המכחול, היה כעס בבחירת הצבעים.

בזמן ההוא לא יכולתי שלא לבנות בנפשי איזה נופח רומנטי לכל האירוע, מעין 'הנה מצאתיך אמן מיוסר', חלמתי שהנה יופיע לפני, מרוט ובלוי, בחור צעיר ומלא עוז שנפשו בעטו למרות היעדר מזון בקיבתו, אך לא כזה היה האדם שחיכה לי מאחורי הדלת שבסוף המסדרון.

דלת הכניסה לדירת המרתף נפתחה בחריקה מצמררת ומאחוריה ראיתי גבר מבוגר גבוה ושמן, אשר שיער שחור, המתחיל אחרי קרחת ארוכה ונמשך מאחורי אוזניו בצורה פרועה ומדובללת. הוא לבש פראק אפור ובלוי מעל כרס מוצקה ומכנסי פשתן טלואים בצבע אפור חרדלי. לחייו לא היו תפוחות בהתאם לכרסו אלא בשרניות ומסותתות כאילו חך בשיניו לא פעם.

הוא קיבל אותי בחיוך נעים ומנומס. לא היה ספק שגם אם חייו קשים כעת הרי חייו מלאים בעבר וקיבל חינוך נאות. לפי שפתו ונימוסיו ברור היה שאותו אביון קרא די ספרים בחייו כדי להיות בקיא בהליכות בני תרבות אך לא יותר מדי כדי לבוז להם.

"מדוע, אם יורשה לי לשאול", הוא פנה אלי, "כבודו הואיל לבוא אל פתח ביתי?"

איזו שפה, כאילו הוא נשאר כאן במרתף מתקופה אחרת, יפה יותר.

"רציתי" גמגמתי כאילו אני עומד בפתחו של היכל מקודש "לראות אותך... כותב"

הוא חייך, עיניו נאורו ולרגע לחיו התמלאו בצבע.

"חיכיתי לך" הוא הנהן והוביל אותי לפינה בחדרו, פינה ריקה בחדר קטן אך עמוס ביותר. לא היו חלונות בחדר וכל האור שהיה נבע מנורה צהובה היורדת מתקרת המרתף ומנורת שולחן אחת שהוצבה בפינת הכתיבה. מלבד השולחן שהכיל שתי מגירות היו בחדר מיטה שהוצמדה אל צידו של השולחן ומעליה מדף רעוע ובו מספר ספרים שהזמן והאבק מחקו את כותרתם. ארון בגדים עמד על הקיר הנגדי לשולחן אך, מפאת גודלו של החדר הוצמד אל המיטה. מצידו השני של שולחן הכתיבה עמד ארון מטבח קטן עם כיור מוכתם.

בדממה הבטתי בו כשהוא התיישב אל השולחן, גבו הענקי מופנה אלי, ומתוך קסת דיו שחורה קטנה הוא הוציא עט נובע כסוף ונוצץ.

"מה ירצה אדוני?" הוא פנה אלי. שתקתי. מי אני שאכפה על משורר מה לכתוב? חשבתי. משהבחין בשתיקתי הוא שאל "שיר נוף?" הנהנתי לאישור בעיניים מלאות תדהמה, איזו בחירה אמיצה – מעטים הם שירי הנוף המצליחים לנסוק אל הנשגב בלי להתמהמה במייגע או במשעמם. הוא קם ופנה למשך מזוודה גדולה שהייתה סגורה מתחת למיטה. לפי האופן שהוא גרר אותה, ניכר היה שתכולתה כבדה. הוא המשיך לפתוח לאט את האבזמים הנועלים את המזוודה ולאחר מכן, לאט יותר, את הרוכסן הסוגר אותה ולבסוף, בענייניות של פקיד, הוא הרים את לשון המזוודה וחשף את תוכנה.

בשם אלוהים, מי ייתן והוא יכני כאן ועכשיו אם מילת שקר אחת עולה על שפתי - מה, או ליתר דיוק, מי שהיה שם בתוך המזוודה לא היה אנושי.

היה לזה את דמותה של אישה צעירה ורזה עד מאוד, אך בהק מתוכה איזה כוח שלנוכחותו לא יכול אדם אלא ליפול על ברכיו בהתמסרות לחוויה הנשגבת של התגלות אלוהית. מוזה. הבן זונה הזה לכד בביתו מוזה. גופה היה כגופה של נערה כבת חמש עשרה, אך שיערה אחת לא נראתה על גופה העירום שגון כחלחל דק עטף אותו. רגליה וידיה היו מאורכים באופן לא פרופורציונאלי ביחס לשאר גופה, מאורכים ורזים כאילו לא היו שרירים בין עצמותיה לעורה החיוור, גבה הכחוש חשף צלעות, עמוד שדרה ושכמות שבלטו כלפי חוץ כשכמותיו של חתול. היא נרעדה מפחדת נוכח האור שהכה בה לפתע ובזרועותיה הדקות היא ניסתה להצל על עיניה הלבנות. היא הייתה יכולה להראות מושלמת, בת-אל מקודשת, יצור שיאה לסגוד לו, אלמלא ההזנחה הניכרת שבמצבה הנוכחי. עורה הלבן-כחלחל, הטהור מקרן אור זרה, היה מלא חריצים קטנים, נקבים ושריטות, והיא התקפלה בתאה הפתוח, כחיה מוכה, חוסה על פניה, רועדת מקור או מחשש.

המשורר, שליד יצור כה טהור ושברירי נראה כענק גס, תפש את המוזה בכתיפה והרים אותה בידו האחת כאילו אין לה משקל ובהנפה מהירה, זרק אותה אל מחוץ למזוודה והתיישב על כיסאו כשהיא שרועה לרגליו.

הוא רכן לעברה ונהם בפקודה זועפת "שיר נוף". באותו הזמן הבחנתי שלא נותר עוד זכר לאדון המנומס שהכניס אותי לביתו.

המוזה, לשמע המילים האלה, פערה את עיניה הלבנות, חלשה ומפוחדת, ולשווא ניסתה להניד את ראשה לשלילה אך הוא הרים את העט בידו הימנית ומשך אליו את המוזה בידו השנייה, ובתנועה איטית, כמו צייר הטובל מכחולו בצבעים, נעץ את העט בעינה של האלה. גלגל העין של המוזה נצבע כולו בשחור בין רגע. העט התמהמה עוד מספר רגעים ונמשך לאחור. העין המנוקבת נעצמה בכאב ודמעה שחורה וארוכה זלגה ממנה מטה לאורך הלחי הכחושה עד שניתזה על רצפת החדר. בהיטי כך על רצפת

החדר הבחנתי בכתמי דיו רבים מספור פזורים על הרצפה.
כאחוז כישוף החל המשורר כותב על הדף בעוד היא, שמוטה לרגליו, ממלמלת מילים שאינן נשמעות.
משסיים המשורר את כתיבתו הוא הגיש לי את השיר - זה היה השיר הטוב ביותר שקראתי מימי.

רוח התרגום

זמן רב רציתי לתרגם. לתרום לאוצר השירה המתורגמת בעברית. שירים איני כותב עוד. אני מוצא ששירים ניתן לכתוב בגיל הצעיר הנשלט בשיגיונות הגוף, או בגיל המבוגר בו שולטים שיגיונות הרוח, בין לבין השכל מקלקל את השירה.

בודדה היא עבודתו של המתרגם, בודדה היא עד מאוד. אך לעיתים, כשהמילים פושטות את צורתן המקורית ומתלבשות בשפתן החדשה, ובתלבושתן החדשה נראות כאילו כך הן היו צריכות להיכתב במקור, לעיתים עבודת התרגום גומלת באופן הייחודי רק לה.

כך היה ביום בו ביקשתי לתרגם את השיר הנבואי של וויליאם בלייק "ירושלים". ישבתי במשרדי מול שני מסכי המחשב אשר, באורן החלבי, הציגו לפני, האחד את המקור האנגלי והשני את הריק המבקש להתמלא. על השולחן נערמו להם מילונים שונים, אוצר החרוזים, אוצר המילים הנרדפות, ועוד ספרים שונים שמשום מה חשבתי שיהיו לי לעזר.

כל מתרגם יודע שראשיתו של כל תרגום נמצאת בקריאה אדוקה של הטקסט. אבל, כבר כשקראתי את השורות הראשונות של השיר, ידיי רעדו בדרישה לצקת את המילים האנגליות לשפתי שלי. תחילה הייתי זהיר ודקדקן, בדקתי שוב ושוב מילים שכבר ידעתי איך לתרגמן, חיפשתי לשווא מילים נרדפות כשלא היה בכך צורך. אך, עם הזמן, התחלתי מתרגם בלי ספרים, בלי עזרים, עיני דבוקות למסך הראשון וידי ממלאות את המסך השני.

היה זה כאילו לא תרגמתי בכלל, כאילו כתבתי את השיר מחדש, בעברית. פתאום, באין משים, השתלטה עלי ההשראה. היה זה כאילו אחת מהמוזות ירדה אלי ממשכנה הקדמוני ונשקה למצחי.

איני זוכר את הרגעים הבאים, רק תמונות רפות של אצבעות קדחתניות המכות במקשים כעל קלידי פסנתר. כששבה רוחי לגופי מצאתי את עצמי מול השיר המתורגם בשלמותו, כתוב בעברית שלא הייתה שפתי, עברית שלא הייתה קדומה או מודרנית אלא מעין עברית-על, שפה טהורה אשר כל קורא עברי בכל זמן ובכל מקום יכול למצוא בה את שורש שפתו. לשווא חיפשתי לתקן את התרגום אך אפילו בסימני הניקוד לא מצאתי פגם, ודבר זה מוזר ביותר משום שאני, כשאר בני דורי, התרגלתי לשפה משוללת ניקוד.

ימים הסתובבתי עם דפי התרגום בתיקי, תוהה מה עלי לעשות אתו. האם לשלוח אותו לאיזו הוצאה, או אולי רק לתת אותו לידידי לקריאה. ימים רבים הסתובבתי עם דפי התרגום בתיקי, ולאחר זמן מה קיומם נשתכח מעלי.

יום אחד קיבלתי הזמנה להרצאה של פרופסור לשירה ופילוסופיה שהגיע מארצות הברית לביקור. בתום הרצאה מעניינת קמתי מכיסאי ובקשתי ללכת כשכף יד עדינה נגעה בכתפי. הייתה זו אחת המורות שלי לתואר הראשון, ד"ר ו.

שוחחנו מעט על נושאים שונים עד שהיא שאלה אותי מה אני עושה עכשיו. השבתי לה שאני עוסק בתרגום אך שום דבר שלי עוד לא פורסם, היא שאלה מה תרגמתי עד כה והשבתי לה שלאחרונה סיימתי לתרגם את "ירושלים" של בלייק. שאלתי אותה אם היא תהיה מוכנה לקרוא את התרגום ואולי להעיר לי עליו אך היא התנצלה שימיה עמוסים עד מאוד. "מי שאתה צריך לדבר איתו" היא הוסיפה "זה האיש ההוא" היא אמרה והצביעה על אדם זקן ומכובד שישב חצי-מנומנם מספר שורות מאחורינו. "מי הוא?" שאלתי. הרגשתי נבוך משום שהאופן שבה היא הפנתה את תשומת ליבי אליו רמז לי שמדובר באישיות שעלי להכיר.

"אינך יודע?" היא חייכה, "זה הוא פרופסור ש."

מי שבקיא בעולם התרגום העברי יודע שבכל דור ישנו מתרגם אחד המתנשא מעל כולם, פרופסור ש. הוא, בעיני, גדול מתרגמי דורנו.

בחיל ורעדה צעדתי לעבר האדון הזקן, עיניו בצבצו לעברי מבעד לגבותיו העבות והכהות כשואלות שאלה. חייכתי במבוכה. "פרופסור ש." אמרתי וקולי הקלוש חשף את התרגשותי. הוא הביט בי בעיניים אדיבות. קינאתי בו, בשלווה שבה הוא הביט בי, בשיערו הלבן והעשיר, בכישרונו. הוא לא אמר מילה, הוא חיכה שאדבר. אספתי את עצמי ואמרתי "שמי ... ואני מתרגם" התביישתי לייחס את מקצוע התרגום לעצמי בנוכחותו של מתרגם אמיתי. "לאחרונה תרגמתי של שירו הנבואי של בלייק "ירושלים" ורציתי לדעת אם תואיל בטובך לקרוא את תרגומי ולהעיר לי עליו".

משהו השתנה בפניו כשהוא שמע את שם היצירה, מבטו התחלף מאדיב, למופתע ואז, לרגע חולף, למבט כעוס או זועף. לאחר שתיקה ארוכה הוא אמר שהוא ישמח לעזור לי ושאל אם יש בידיי את התרגום. שלפתי אותו מתיקי והעברתי אותו לידי. היה לו היסוס מסוים, כשהוא לקח את התרגום, באותם רגעים חשבתי שידיו רועדות מפאת גילו, עכשיו אני יודע שלא זו הייתה הסיבה.

נוכח עקומה ארוכה מספיק של זמן, הכול חולף. וכך גם ההתרגשות ההיא, שזכיתי לקרוא כה מכובד, דעכה בקרבי ופינתה מקומה להבלי היום-יום. ימי בעבודה וערבי בביתי התחלפו בזה אחר זה, כל אחד מהם מצווה עלי התמודדויות חדשות, וכל התמודדות מביאה מחשבה, וכל מחשבה מחליפה את מקומה של אחרת, ואין אתה זוכר, עם בואה של מחשבה אחת, איזו מחשבה אבדה במקומה של זו.

כך הילכתי בין ימי לילותיי וכך שכחתי את דבר התרגום ואת המפגש עם המתרגם. למרות שאך לפני מספר שבועות נושא זה מילא את כל עולמי בהתרגשות אין קץ.

ערב אחד, בעודי שרוע על הספה לצד אשתי, מבטינו שקועים בהבלי המרקע, ידי מעסות את כף רגלה ושנינו בוהים מותשים ברעש המרצד לפנינו, הטלפון צלצל.

הבטתי באשתי והיא הביטה בי. זוג צעיר אנחנו וככל זוג צעיר אנו נלחמים בכל יום על זכותנו לחיות. בכל חודש אנו מוצאים את עצמנו חורגים ובכל שבוע אנו קמים למערכה חדשה, ובכל ערב אנו מוצאים את עצמנו צופים במרקע המרצד, מנסים לדכא את דאגות המחר בבהייה, בשתיקה, בשתייה. כך, כשהטלפון מצלצל בשעת ערב, אין לשנינו את הכוח לקום לקראתו, ולו רק כדי להשתיקו.

בסופו של דבר היא קמה, הרימה את השפופרת ולאחר חילופי מילים קצרות פנתה אלי ואמרה "זה בשבילך".

בצד השני נשמע קולו המהוסס של אדם זקן, דקה ארוכה תהיתי במה מדובר עד שהוא הגה את המילים "קראתי את התרגום שלך". הכול שב אלי לפתע בצירוף התמיהה השואלת כיצד יכולתי לשכוח. הוא המשיך, "הייתי שמח אם נוכל להיפגש".

השבתי לו שאשמח, כמובן, להיפגש עמו ושרק יגיד את המקום והשעה ואני אתייצב. הוא שאל אם אוכל לראותו מחר בצהריים, בקפיטריה של האוניברסיטה. אמרתי שכן למרות שידעתי שלשם כך יהיה עלי לבטל כמה דברים שעד אותו הרגע נראו לי כחשובים.

כשהשיחה הסתיימה, סיפרתי עליה בהתרגשות לאשתי. היא שאלה אותי מתי תרגמתי את השיר ההוא, וכיצד ייתכן שהיא לא יודעת על כך, ומי הוא הפרופסור הזה. מוזר, חשבתי, אנו חיים זה עם זה ומדברים בכל יום על כל נושא ובכל זאת הדברים החשובים באמת נדחים בכל שיחה על ידי התפל. מה עוד לא סיפרתי לה? שאלתי את עצמי.

באותו הלילה השינה הייתה עבורי, כמכר אהוב ואבוד, מושא לכיסופים וערגה. בעיניים עצומות הקשבתי לליבי הפועם עד הבוקר. קפה מעורר את הגוף אך לא את הנפש, ולאחר מספר כוסות מרות ושחורות התחלתי מתהלך בדירה כאילו התעוררתי. התקלחתי, התגלחתי, גיהצתי את בגדי, ולמרות שעניי היו פקוחות, ער לא הייתי. כסהרורי התלבשתי ויצאתי ונכנסתי אל הרכב ונסעתי אל האוניברסיטה.

כשעצרתי ברמזור בחנתי את דמותי במראה, צל של עצמי בהה בי בחזרה בשיער סתור ועיניים אדומות, כך אתה רוצה לפגוש אותו? הוא שאל אותי במבטו.

כהגעתי לאוניברסיטה רצתי לאחת המכולות, קניתי שם פחית של אחד מהמשקאות האלה שצבעם זהב וטעמם נחושת, גמעתי את הסוכר הנוזלי במהירות והמשכתי אל הקפיטריה תוך כדי שאני מנסה באצבעותיי לרסן את שערותיי הפרועות.

הגעתי לקפיטריה בדיוק בזמן. כשעמדתי במרכז, מביט סביב, הבנתי לפתע, שאיני זוכר כיצד נראה האיש שבאתי לפגוש. לקפיטריה היו שבעה שולחנות, וליד כל שולחן ישב אדם זקן ושערוני לבנותיו וגבותיו כהות, ניסיתי לנחש מי מהם הוא המתרגם, פניתי לאחד אך התבדיתי.

הוצאתי את הטלפון הנייד שלי, נכנסתי לאינטרנט והתחלתי מחפש בין אתרים שונים תמונה של אותו המתרגם. מצאתי ביוגרפיות שונות שלו ורשימות שונות של ספריו. כל אתר אליו נכנסתי מילא אותי ביראה על כך שאת האדם הזה אני אמור לפגוש. שהאדם הזה קרא את שידי כתבה. לבסוף מצאתי את תמונתו וכשהרמתי ראשי לזהות מי מהיושבים מחכה לי ראיתי אותו נכנס. אם רק הייתי מחכה הוא היה מגיע. מי יודע מה תדרוש ממני חברת הסלולר שלי על החיפוש המיותר ההוא?

"אני מקווה שלא חिकית לי יותר מדי" הוא אמר, השבתי בגמגום.

"אתה רוצה לשתות משהו?" הוא שאל. הפצרתי בו שייתן לי את הזכות להזמין אותו ושאלתי אותו מה ירצה לשתות. הוא ביקש "רק מים" ומיהרתי לקופה. הזמנתי לו מים מינרליים ולעצמי כוסית קפה נוספת ומיהרתי לשוב.

"תודה רבה לך שהסכמת להיפגש איתי" אמרתי לו, הוא הביט בי במבט שלרגע נראה לי חושד ולרגע אדיב. דיברנו מעט על תרגום. על ריבוי הכמות ומיעוט האיכות של ימינו. שאלתי אותו אם הוא קרא את התרגום החדש של ... הוא השיב לי שביקשו ממנו לכתוב עליו ביקורת, אך מכיוון שהוא מכיר את המתרגם, סירב. ליבי רטט, הוא מכיר את כולם, הוא שם, במקום בו אני מבקש להיות. המשכנו כך בשיחה עד שהעזתי לשאול אותו על התרגום שנתתי בידיו.

הוא הביט בי בשתיקה והשפיל מבטו. עד כדי כך גרוע, חשבתי, והנה דמה בעיני כי זה הטוב בתרגומי. הבטתי בו בשתיקה נבוכה בעוד הוא עצם את עיניו כמבקש לזמן סובלנות. כשפקח את עיניו הוא שלח ידו לבקבוק המים שלפניו וביד רועדת ניסה לפתוח את המכסה. האם זה הגיל, שאלתי את עצמי, או הזעם.

לאחר שלגם לגימה קטנה מכוסו הוא התיישב זקוף ושליך בי במט מאשים. "זה בדיחה?" הוא שאל. רעדתי בקרבי. חשתי כבן חמש. אשם ומבולבל ומבקש לבכות. "מי שלח אותך?" הוא הפציר.

לא הבנתי את פשר השאלה. "א.. אני..." התחלתי מגמגם. "חשבתי שזה... חש... תרגמתי... את... את זה..." כשהייתי נער היית מגמגם, עד אותו הרגע, חשבתי שניצחתי את המחלה ההיא.

הוא הביט בי רועד לפניו, ילד קטן בין שלושים, ושאל "אתה תרגמת את זה?"

"כן... כן" השבתי בלחש.

"איך תרגמת את זה? באיזה ספרים נעזרת? קראת תרגומים ישנים?" השאלות שלו באו בזו אחר זו בלא הפוגה, הן הרגישו פחות כשאלות ויותר כאגרופים.

הרמתי אליו מבט שואל. הרי הוא צריך לדעת זאת. "אין לזה תרגומים ישנים" השבתי לו. "חיפשתי".

הוא בי ארוכות ואט אט מבטו התרכך.

לאחר שתיקה ארוכה הוא פנה לתיקו הקטן, הוציא משם חבילה עטופה בבד חום בהיר ודהוי, והניח אותה לפניו על השולחן. באיטיות הוא פתח את הבד והוציא משם צרור של דפים צהובים. בידיים רועדות הוא הרים את הדפים והגיש אותם לי.

התמלאתי בתחושה של הוד והדר נוכח הדפים האלה. הם נראו כעלי שלכת רמוסים והדיו עליהם דבק בהם כקעקוע ישן על גב שזוף.

בזהירות הנחתי את הדפים לפני והתחלתי קורא בהם.

ירושלים אמרה הכותרת בעברית ומתחתה נכתב מאת וויליאם בלייק.

בשקט קראתי את הכתוב. היה זה תרגומי שלי. מילה במילה, עם אותו הניקוד ואותה השפה. לא הבנתי את פשר הדבר. הרי אני תרגמתי את השיר הזה כך. בדיוק כך. אני זוכר זאת. האם אמנם אני זוכר זאת? פתאום שבה אלי אותה הסחרחורת שתקפה אותי אז, כשישבתי מול המחשב במשרדי ותרגמתי את השיר. נזכרתי באותו הערפול המוזר שבסופו מצאתי את עצמי משתומם מול השיר המתורגם. הרמתי מבט שואל אל האיש שמולי. לא יכולתי אפילו לחשוב על מילים להגיד לו. נוכח שאלות אינסוף, דממה שואלת הכול.

הפרופסור הזקן הנהן בהבנה חסרת פשר ואמר, "כשהייתי בן עשרים ותשע, קראתי את השיר הזה לראשונה. אינני יודע מדוע אבל כבר בפעם הראשונה שקראתי אותו ידעתי שאני רוצה לתרגם אותו. לילה אחד התיישבתי בחדרי במעונות, הנחתי את השיר לפני והתחלתי לכתוב תרגום שלו על הדפים האלה. מאז עברו שנים רבות, ופעמים רבות אני נזכר בלילה ההוא, או, ליתר דיוק, מנסה להיזכר בו. אינני יודע איך תרגמתי את השיר הזה. כל מה שאני יודע הוא שכשהתעוררתי באותו הבוקר, השיר הזה היה מונח לפני. כתוב בכתב ידי."

הבטתי בו ארוכות, מנסה להבין את ששמעתי. כיצד ניתן להגיע להכרה שחווייה ייחודית שלך נכחה אצל אחר, בדיוק באותו אופן שבו חווית אותה אתה?

"ומה עשית?" שאלתי אותו, תוך כדי שאני מבין כמה מטופשת השאלה הזו.

"שום דבר." הוא השיב ועיניו בהקו לעברי במבט של איש סוד, "שמתי אותו אצלי בתיק ושכחתי ממנו." הוא חייך והוסיף, "עד ש..."

"עד..." רכנתי לעברו כשותף לדבר עבירה "עד ש.. מה?" הפצרתי בו.

"עד שפגשתי את שלונסקי..."

הוא סיפר על שיחה שהתרחשה בינו לבין שלונסקי, מתעלם מהעובדה שהשיחה ההיא הייתה זהה

לשיחה הזו שאנו מדברים עכשיו.

נפלתי לאחור על כיסאי. מילותיו כמו הכו בי. הוא, לעומת זאת, נשען לאחור בשלווה. עיניו התרוקנו מהבעה כאילו הוא אבד במחשבותיו. לאחר מכן הוא נשם נשימה ארוכה והנהן בחיוך מבין.

"מה שלונסקי סיפר לך?" שאלתי אותו, מבקש לזכות בתובנה שלה הוא זכה.

הוא הביט בי בשקט ואמר "שלונסקי סיפר לי על הפעם שבה הוא הראה את תרגומו שלו ל"ירושלים" לשאול טשרניחובסקי."

כשנסעתי לביתי, חשבתי על תרגום השבעים.

אחרי שזה נגמר

זה לא קרה בגלל מטאור שירד עלינו מהשמיים, גם לא בגלל פצצה גרעינית. זה לא קרה בגלל רעידת אדמה גדולה או בגלל ההתחממות הגלובלית. לא תקף את כולנו ווירוס קטלני, חייזרים לא התקיפו לפתע וזומבים לא הלכו ברחובות.

כמו תמיד היו כאלה שטענו שזו הייתה התגשמות הנבואה. היהודים אמרו שעל זה דיברו יחזקאל ודניאל, הנוצרים אמרו שזו התגשמות חזון יוחנן, המוסלמים אמרו שזה התגשמות דבריו של הנביא מוחמד והחילונים טענו שבדיוק על זה דיברו בני שבט המאיה.

אבל דברים כאלה תמיד אומרים. תמיד אמרו שזה יקרה בקרוב, תמיד אמרו "עוד בדורנו". תחילה היו אלה הנביאים, אחר כך הפרשנים. שמו את זה בפיהם של חנוך ושל עזרא, דיברו על זה אירינאוס והיפוליטוס, אוריג'ין וויקטוריאנוס, אוגוסטינוס, אנסלם, יוהאכים מפיורה וסוונרולה. דנטה שר על זה ומיכאלאנג'לו צייר את זה. קרומוול האמין בזה ומילטון התכוון לזה, הרמב"ם ביקש שלא נחשוב על זה ושבטאי צבי חשב שהוא יביא את זה, ברנטאנו נשרף כי הוא הכחיש את זה, קופרניקוס ניסה להבין את זה וקאמפנלה תכנן את זה... אפשר להמשיך עם הדוגמאות האלה לנצח... קיבינימאט – פאקינג באג אלפיים!

אבל הפעם זה קרה. הכול נגמר. פתאום. ואנחנו, אלה שהצליחו איכשהו לשרוד, נשארנו לאסוף את השברים של מה שקראו לו פעם "אנושות". אנושות. איזו מילה ישנה, פעם קראו לנו בני אנוש, רמז לכך שיש משהו אנושי בנו. היום אנחנו אפילו לא בני אדם, כשאני מסתכל החוצה מהמנהרה שחפרתי לעצמי בתוך הריסות העיר ירושלים, אני לא רואה בני אדם הולכים סהרורים בחיפוש אחרי מזון ונשק, אני אפילו לא רואה חיות. חיות אפשר לחנך, לאלף. בעידן הזה, כולנו צריכים להיקרא "בני קין". כי היום, אם אתה חי – יש לך דם על הידיים.

אני זוכר את העולם שהיה לפני-כן. כמה צבעים היו בו. הרבה יותר מהיום. היום צהוב של חול מכסה על הכול, מלבד כתמים של אפור של שריפה. והתכלת הזה של השמיים, ריק ואילם וללא שינוי. אני לא זוכר מתי הייתה הפעם האחרונה שראיתי ענן. השמיים ריקים כאילו כך הם היו תמיד. פעם השמיים עוד הורידו גשם, אולי בגלל זה האמינו שמישהו גר שם. אבל היום אף אחד לא מאמין שיש משהו מעלינו. זה לא כל כך נכון. יש היום עדיין כאלה שמאמינים, רק לא אני. לפני כמה ימים פגשתי באדם שהתפלל למבול. הוא אמר שזו הנקמה של אלוהים. שהקשת לא הייתה סימן לנחמה אלא בדיחה מרושעת. הייתה

לו אפודה בצבע ירוק. היא הייתה כמעת שלמה. אמרתי לו שאני לא מאמין באלוהים, רגע לפני שנעצתי בו את הסכין.

למה אני כותב את הדברים האלה? האם מישהו זוכר איך לקרוא? ואולי אני המשוגע בסיפור הזה. אולי אני בכלל לא זוכר איך לכתוב. אולי לסימנים החדים האלה, שאני חורט בדם על ריפוד של כורסא שמצאתי, אין כל משמעות. מה זה משנה? כלום לא משנה. לפחות זה מעביר לי את הזמן הארוך שבו השמש במרכז הרקיע וכל מה שבחוץ נשרף לאט.

איך זה התחיל?

תאמינו או לא זה הכול התחיל באפליקציה. מישהו חשב שהוא גאון כשהוא הוציא אפליקציה של שעון שסופר אחורה. קראו לה "שעון סוף העולם". הוא כיוון את זה לפי התאריך של סוף העולם המאיה... משהו בדצמבר, שמעתי שהוא אפילו טעה בתאריך. בכל אופן, האפליקציה הייתה זולה וכולם קנו אותה כאילו יש בה משהו מיוחד. היו אפילו אנשים שהתחילו לקבוע פגישות לפי השעון הזה. הם היו אומרים "ניפגש ב-1899 שעות לפני סוף העולם?", בטוחים שהם האנשים הכי אופנתיים בניו יורק. מעניין אם יש עדיין ניו-יורק. מי יודע? אומרים שהערים הגדולות באמת היו הראשונות להיחרב. אבל מה אני יודע? אני נמצא פה, שורד, עדיין לא יצאתי מירושלים. אולי בחוץ הכול רגיל... כולם חיים את החיים שלהם...

השעון המטומטם הזה התחיל להיות ממש פופולארי ובכלל כולם פתאום התחילו לדבר על סוף העולם. היו תכניות רדיו שדיברו על זה ומלא ספרים יצאו שהסבירו בדיוק מה צריך לעשות. במהרה התחלת לראות אנשים נוסעים לעבודה על אופניים כשעל הגב שלהם הייתה קשת ואשפת חצים.

בשלב הזה התחלנו לחשוב שאנשים לוקחים את השטות הזו קצת יותר מדי רחוק. אבל זה לא נרגע. היו מי שהאמינו שזה הכול מסע שיווקי של חברות השימורים והמים המינרליים, והיו אחרים שחשבו שזה ספין של הממשלות שרוצות שנתעסק בסוף העולם במקום בחיי היום-יום. מה זה משנה? אין יותר ממשלות וערכם של קופסאות שימורים היום, כמו ערכם של כל הדברים השימושיים, נמדד בדם.

כמה שבועות לפני התאריך המיוחל מישהו ברדיו אמר שבכל עיר יש מספיק מזון ל-48 שעות. למחרת כל המדפים של הסופרים היו ריקים. אחר כך היה מישהו שאמר משהו על הכספומטים, ובתוך שעותיים לא יכולת להוציא כסף בשום מקום. וככה זה המשיך, ככל שהתקרבו לתאריך אנשים נהיו יותר ויותר טיפשים.

אני לא זוכר מתי כל הסיפור הזה התחיל להיות אלים. האירוע הראשון שעולה לי לראש היה מישהו ששרף חנות ספרים ואמרו שזה סימן. אז הכול היה סימן. אם הטלוויזיה התקלקלה - זה היה סימן, אם נגמר הדלק באוטו - זה היה סימן, אם החברה שלך עזבה אותך בגלל שאתה מבלה חצי מהחיים שלך בלהסתכל על אפליקציה מטומטמת בנייד שלך - זה היה סימן.

היו גם דברים טובים בסיפור הזה. אני זוכר שאני וכמה חברים הלכנו לבניין נטוש שעבר הסבה לגלריית אמנים. הכותרת הייתה "אמנות פוסט-אפוקליפטית" והיו שם להקות חיות ומיצגים אומנותיים. במיוחד אני זוכר חדר שהיו בו איזה שמונה פסלים יווניים שמישהו ניפץ אותם על הרצפה ואז הדביק אותם בחזרה בנייר דבק.

שבוע לפני שהשעון המזדיין הזה הגיע לאפס הדברים באמת התחילו לעבור לצד המשוגע יותר של הסקאלה. כנופיות של נערים התחילו להשתלט על בניינים במרכז העיר ולגרש עשירים זקנים מהבתים שלהם, המשטרה העיפה אותה בתוך שעה אבל נדמה היה שבכל פעם שהם הצליחו לפנות בית אחד, נערים פלשו לשלושה אחרים. אחר כך זה היה הדלק שנגמר. כמה שמוקים החליטו להיות חכמים והם מילאו מכולות בדלק והסיעו אותם לאיזה מקום סודי שממנו הם יוכלו למכור אותם ביוקר בבוא העת. בערך בזמן הזה הפסקתי ללכת לעבודה. פשוט נמאס לי להעביר את הימים שלי עם המטומטמים האלה שלא מוצאים נושא לשיחה אחר מלבד סוף העולם. פשוט נמאס לי לראות כל יום עוד אידיוט שלבוש כמו אבוריג'ני כאילו זה קשור איכשהו לסוף העולם. פשוט נמאס לי שבכל פעם שני קונה קופסה של סיגריות המוכר אומר "כי מה זה משנה" ומחייך כמו דביל שחושב שהוא מתעשר על הגל הזה. פשוט נמאס לי מכולם. אולי בזכות זה אני חי עכשיו. בגלל שמתישהו פשוט נמאס לי מכולם אז ניצלתי את ימי החופשה שלי ונסגרתי בבית עד שזה יעבור.

שלושה ימים לפני שהשעון הגיע ל-0, חברת החשמל הודיעה, כמו שהיא נהגה להודיע לעיתים תכופות יותר ויותר לאחרונה, שבערב תהיה הפסקה יזומה של החשמל לשעה. באותו הערב ישבתי מול החלון בביתי והבטתי החוצה. היה משהו מנחם בצפייה באורות העיר כבים.

כמו בפעמים הקודמות, בזה אחר זה כבו אורות העיר. אבל הפעם היה משהו שונה. הפעם אחרי שכבו כל אורות הבתים, לפתע כבו גם עמודי התאורה. זה לא היה נהוג, הם תמיד נשארו דלוקים. אני זוכר את זה בגלל שהייתה זעקה ציבורית לגבי סדרי העדיפויות של חברת החשמל.

כמו כולם גם אני חिकיתי בשקט במשך השעה החשוכה. ואחר-כך במשך שעה נוספת. אולי חלפו להן שלוש שעות עד שהבנתי שהחשמל לא הולך לחזור בקרוב ופניתי לישון. אחרי כמה זמן שבו שכבתי במיטה וניסיתי לישון בלי טלוויזיה ובלי מוסיקה פתאום שמעתי את זה. בהתחלה זה נשמע כמו רעם רחוק אבל לאט לאט הרעש העמום הזה התגבר וקיבל צורה.

היו אלה שאגות מעוררות אימה של נערים מוכי טירוף, כנופיות של עשרות מהם, שרצו ברחובות מנפצים כל זכוכית שבדרכם. בועטים בכל עובר אורח וצוחקים בקול. הצחוק שלהם... יותר מהכול אני שונא את הצחוק שלהם, מטומטם ומטורף שכאילו מבקש להגיד לאדם האחרון שהם דקרו או הציתו חי

"מה אתה כזה רציני? זה רק בצחוק".

אני לא יודע איפה הייתה המשטרה בשלב הזה, אני גם לא בטוח מה קרה לחשמל. מאותו הרגע ובעצם עד עכשיו לא היו שידורים, הטלפונים חדלו לעבוד וכל מה שאני יודע שמעתי מאנשים שפגשתי בדרך. כנפיות הילדים האלה קראו לעצמם בשמות מפגרים כמו "הבנים של יחזקאל" ו"הגולגולות ממדין" הם צבעו לעצמם את הפנים וציירו לעצמם דגלים אותם הם תלו מעל כל מבנה שהם השתלטו עליו. השיטה שלהם הייתה מסודרת כמו שהיא הייתה טפילית, הם נהגו לפלוש לבניין דירות, לרוקן אותו מתושביו, לאסוף את כל המזון והשתייה שבבניין, ואחרי שהם סיימו להאביס את עצמם ולהשתכר כמו כלבים, הם נהגו להצית את המבנה כדי לזכור בעתיד לאיזה בית הם כבר פלשו.

אנחנו, האנשים הנורמליים שנשארו במקום הזה, אלה שלא השכילו למלא טנק דלק ולצאת מהעיר, אלה שלא חשבו שצריך להתאגד. אלה שלא עצרו רגע לחשוב על כך שהחברים הקרובים לנו והמשפחות שלנו נמצאות במרחק כמה שעות או כמה ימי הליכה. אנחנו נשאר לבד, גוועים ברעב ונרדפים תקועים עם ה"למה?" הארוך הזה מהדהד לנו בראש. למה העולם הזה נראה כמו שהוא נראה? למה היה לי כל כך אכפת ממה הבוס שלי חשב עלי? למה לעזאזל הייתי חייב קופת גמל ותיק השקעות? למה ביטוח מנהלים נראה לי כתנאי לקבלת משרה חדשה? למה השקעתי שנים של לימוד בשביל תעודה שוודאי מישהו הספיק כבר להשתמש בה כדי להתחיל מדורה? ויותר מכול, למה לעזאזל הילדים האלה החליטו להרוס את העולם?

יום אחד תפסתי אחד מהזבלים האלה. שנינו מצאנו את עצמנו ליד שלולית שנוצרה מפיצוץ של צינור ביוב, שנינו חשבנו שמצאנו מים לשתייה. אבל במהרה ראיתי שבתוך המים הייתה גופה. אני לא יודע למה אבל משום מה אמרתי לילד השמן הזה (ככה מזהים אותם היום – רק ילדי הכנפיות שמנים) שלא כדאי לו לשתות מהמים. הוא הביט בי במבט העגל האידיוטי שלו ואמר – "איך ת'יודע?" ניסיתי להסביר לו שאם יש גופה במים אז המים רעילים אבל ללא הצלחה. הוא חשב שאני מנסה להשתלט על המקווה וזרק לי סדרה של קללות שלא נראה שהיה בהם סדר, או טעם, או היגיון.

"תשתה אם אתה רוצה" אמרתי לו "אני לא אעצור אותך".

הוא הסתכל עלי זמן מה, מנסה להבין את כוונותיי. ואז שאל אותי לפתע "תגיד – בן כמה אתה?" "שלושים" עניתי לו.

"זקן" הוא אמר בשקט. יותר לעצמו מאשר אלי.

"אתה?" שאלתי

"ארבע-עשרה!" הוא אמר בגאווה. כאילו יש בזה גאווה.

באותו הרגע חשבתי שיש לי כאן הזדמנות שלא תחזור. "תגיד" פניתי אליו "למה?"

"למה מה?" הוא בהה בי בתמיהה.

"למה..." חיפשתי את המילים ובמקום להסביר את עצמי החוויתי בידי להריסות סביבנו "למה - כל זה?"

"לא יודע" הוא ענה ואז הוא הוסיף "זה לא אני" כאילו שאני מאשים אותו בחורבן האנושות.

"תגיד..." פתאום הוא פנה אלי – "יש'ך סמארט-פון?"

"הם לא עובדים" אמרתי לו, מופתע מהשאלה המוזרה.

"יש'ך?"

על גבי היה תיק שהשגתי כמה שעות לפני-כן. הורדתי אותו לקרקע והתחלתי מפשפש בתוכו. למרבה

ההפתעה היה שם אחד מהטלפונים החדשים ההם עם המסך מגע.

הגשתי אותו לילד ולרגע כמעט וזרקתי אותו לעברו, אבל הוא שיחרר צווחה "לא!" ורץ לקראתי, בידי

השניה החבאתי סכין מאחורי גבי. התכנית הייתה לנעוץ לו אותה בלחי השמנה שלו, אם הוא ינסה

לעשות משהו. אבל הוא פתאום השתנה לנגד עיני. פתאום, העיניים הנוצצות שלו, הוא נראה יותר כמו

ילד ופחות כמו חיה.

הוא ניגש אלי ובעדינות שלא ראיתי אצל בן אנוש מזה חודשים, נטל מידי את המכשיר והתיישב על

הרצפה. בדומייה של נזיר הוא לחץ על הכפתור שמדליק את המכשיר.

אחרי כמה שניות שנינו שמענו ארבע תווים אלקטרוניים בזה אחר זה.

"זה עובד!" הוא חייך אלי העיניים דומעות.

אמרתי לו שאין קליטה כבר כמה חודשים אבל הוא לא הגיב. הוא רק מיהר להקליד באצבעו על המכשיר

ובתוך מספר שניות האוויר הדומם התמלא בקולות של צפצופיו של משחק מחשב.

הוא שיחק וצחק וקרא בקול "יש!" ו"שיט!" וכל הזמן הזה התבוננתי בו מוכה תדהמה.

התחלתי לצעוד לאחור, לא מעז להפנות לו את הגב.

לפתע הוא עצר. המכשיר השמיע שוב מספר צלילים וכבה, ככל הנראה נגמרה לו הסוללה.

הילד הקטן החל לשווא מנסה ללחוץ על המכשיר, במיומנות מפליאה הוא פירק את המכשיר לגורמים ואז

הרכיב אותו מחדש אבל ללא תועלת. לא עברו שלוש שניות ופתאום הוא צווח בכל גרונו וניפץ את

המכשיר על הקרקע.

לנגד עיני ראיתי כיצד הוא משתנה. בתוך שנייה כבר לא ניצב מולי הילד השמנמן. העיניים שלו הפכו

לזעם עצור, השיניים שלו החלו לחרוק. הידקתי את האחיזה שלי בסכין וחיכיתי שהוא יעשה את הצעד

הראשון.

אחרי שזה נגמר החלטתי שאני חייב לכתוב את המילים האלה, אני לא יודע למה אבל משום מה נראה לי

שיש בזה משהו, שהיה במפגש ההוא שלי מעין תשובה. בכול אופן, אם ה"למה" הזה דופק גם לכם

בראש, אני מקווה שבמילים האלה היה משהו שעזר לכם להרגיע אותו, לפחות לכמה ימים.